KULTUR MINISTERIET

SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

KULTURARVSKOMMUNER 2015-18

VEJE TIL UDVIKLING

Realdania

SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN & REALDANIA

INDHOLD

3 FORORD VED REALDANIA
6 INTRODUKTION VED SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

16 DRONNINGLUND
24 VESTHIMMERLAND
34 AABENRAA
44 NÆSTVED
54 GREVE

64 TIDLIGERE KULTURARVSKOMMUNER
66 HALSNÆS
68 HJØRRING
70 HVIDOVRE
72 VORDINGBORG

Kolofon

INSPIRATIONSKATALOG. KULTURARVSKOMMUNER 2015-2018 – VEJE TIL UDVIKLING – e-bog

UDGIVER © Slots- og Kulturstyrelsen og Realdania 2018
TEKST Charlotte Støvring, Støvring/Woodward Communications
REDAKTION Slots- og Kulturstyrelsen v / Anne-Line Møller Sutcliffe
GRAFIK Per Freundlich Andersen / Freundlich Design Studio
ISBN 978-87-92681-86-7

1138
MADRAS-
FABRIKKEN
TRFST.

ALLE SKAL MED

CHRISTIAN ANDERSEN
Projektchef i Realdania

"Vi håber, at indholdet i denne publikation kan være til inspiration for politikere, planlæggere, museer og alle andre, der arbejder med eller har interesse for fysisk planlægning."

Vi ved, at bygningsarven udgør et stort og uforløst potentiale i mange byer. Vi ved også, at kulturarven og kulturmiljøer rummer kimen til at skabe nyt liv i byer og landdistrikter. Med Kulturarvskommuneprojekt III har Realdania og Slots- og Kulturstyrelsen i partnerskab ønsket at skubbe til en udvikling hvor endnu flere kommuner kommer i gang med at bruge kulturarvens potentiale til udvikling.

Det er i den grad lykkedes i de fem kommuner, der har været med i denne runde. Kommunerne har på hver deres måde bevist, at man ved at sætte fokus på kulturarven i et tæt samarbejde mellem kommunen og lokale museer og ved at involvere borgerne kan komme langt og skabe synlige resultater på ret kort tid.

Det er tredje gang, vi gennemfører et kulturarvskommuneprojekt, og når vi spørger os selv, om projekterne har sat sig spor, bliver svaret et klart: JA. Når vi kommer rundt, kan vi mærke, at bevidstheden om værdien af kulturarven er stor – ikke bare i de kommuner, der har været med i projektet, men helt generelt.

Et godt eksempel er Halsnæs Kommune, der med visionen 'Stålsat by' har skabt en stærk lokal identitet, der som en magnet tiltrækker både turister og tilflyttere. Mens Mariagerfjord Kommune som en udløber af kulturarvskommuneprojektet er lykkedes med at etablere et maritimt kulturcenter omkring det gamle træskibsværft i Hobro.

Kulturarvskommuneprojekterne har medvirket til at skabe et stærkt og frugtbart netværk ud i kommunerne. En ekstra bonus er, at vi kan følge med i, hvad der rør sig, og hvilke udfordringer kommunerne bokser med. Med denne viden kan vi sætte gang i relevante initiativer fra vores side. Helt aktuelt har Realdania lanceret initiativet 'Hovedbyer på forkant', hvor kommuner i yderområderne er med til at undersøge, hvordan man kan skabe nyt liv i hovedbyernes bymidte gennem strategisk planlægning, tværgående samarbejder og udvikling af stedbundne potentialer.

Vi håber, at erfaringerne fra kulturarvskommunerne vil blive ved med at sprede sig som ringe i vandet mange år endnu, så alle kommuner kommer med. Og vi glæder os til at lære og blive inspireret af de mange initiativer, der er sat i gang og vil blomstre i de kommende år.

30%

HØJERE SALGSPRIS FOR BEVARINGSVÆRDIGE ENFAMILIEHUSE *

13%

HØJERE PRISER FOR BOLIGER I OMRÅDER, HVOR MERE END 15% AF BYGNINGERNE ER BEVARINGSVÆRDIGE *

* Fra Realdanias rapport 'Værdien af bygningsarven', 2015

ET SPEJL AF TIDEN

INTRODUKTION VED SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

Da vi igangsatte Kulturarvskommuneprojekt III i 2015 ønskede vi sammen med Realdania at få svar på tre aktuelle, brændende spørgsmål. Og det har vi fået. Vi ønsker at takke de fem medvirkende kommuner for deres engagement og for de mange store og små resultater, der er skabt fra Dronninglund i nord til Aabenraa og Næstved i syd, fra Greve i øst til Vesthimmerland i vest.

I løbet af de sidste godt ti år, har 16 kommuner fået lejlighed til at prøve kræfter med at bruge kulturarven som et vigtigt element i kommunens udvikling, som katalysator for nytænkning og som grobund for en stærk lokal identitet.

Første runde af kulturarvskommuneprojekterne faldt sammen med kommunalreformen. Her var kommunernes nye ansvar for kulturarven i centrum, og kulturarven blev mange steder brugt som en kærkommen løftestang for samarbejdet i de nye kommuner.

I anden runde satte vi fokus på kulturarven som et centralt element i den kommunale planlægning og fik nye metoder til at arbejde med kulturarven som en ressource frem for en stopklods i den lokale udvikling.

I dagens Danmark ser vi en tendens til, at kulturarven mange steder trues af fraflytning, funktionstømning og butiksdød. Derfor valgte vi i tredje runde at sætte fokus på netop denne tendens og bede kommunerne om svar på, hvor og hvordan man skal sætte ind for at skabe nyt liv og gøre byer og områder attraktive for bosætning og turisme.

TRE HOVEDTEMAER

DE FEM KULTURARVSKOMMUNEPROJEKTER 2015-18 HAR ARBEJDET MED TRE HOVEDTEMAER, DER ER ÅBENLYST RELEVANTE FOR LANGT STØRSTEDELEN AF LANDETS KOMMUNER I DAG:

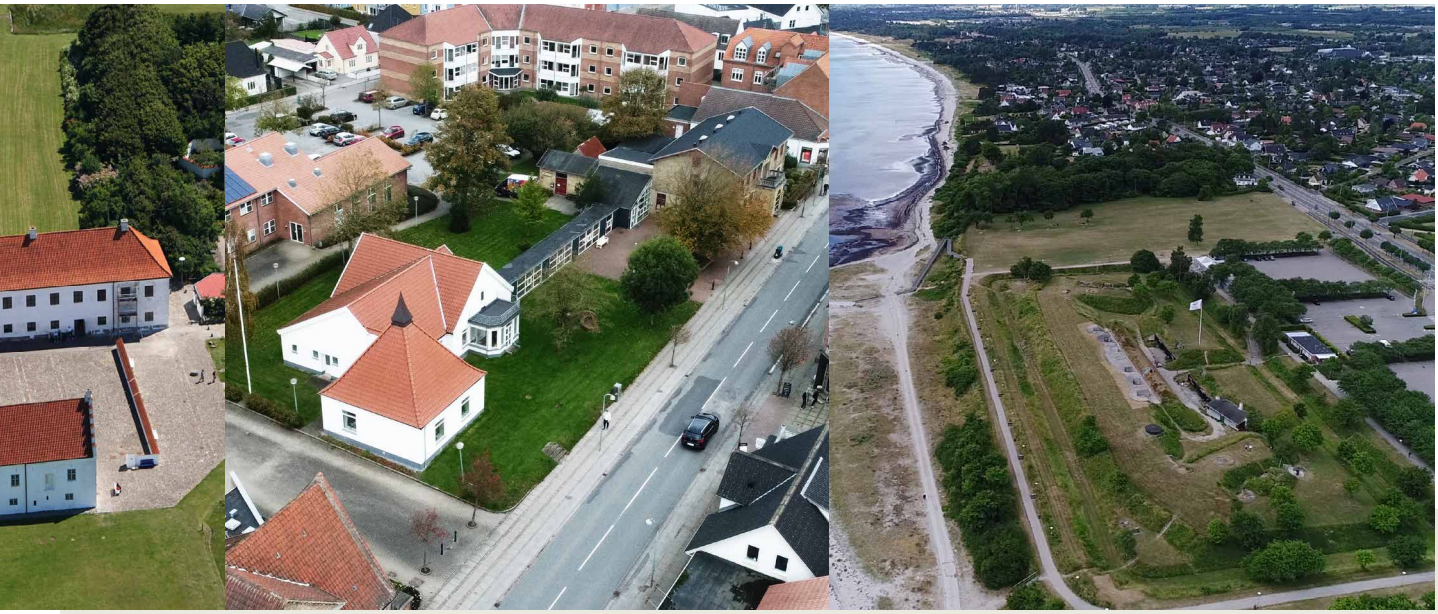

BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER

Hvordan kan der arbejdes med bevaring, beskyttelse og benyttelse, så de bevaringsværdige bygninger kommer til at indgå i et moderne bysamfund og danner rammen om et godt liv i byen?

BYMIDTE-TRANSFORMATION

Hvordan kan vi give nyt liv til byens midte, når rådhuse, institutioner og butikker lukker eller flytter ud – en problematik, som er velkendt i både købstæder, stationsbyer og landsbyer. Hvad kan man gøre for at skabe nyt liv, og hvilke redskaber kan man tage i brug?

AKTIVERING AF KULTURMILJØER

Landets kommuner har udpeget hundredvis af kulturmiljøer i byerne og på landet – men hvordan kan de udpegede kulturmiljøer blive af større værdi for kommunerne i relation til oplevelser, fritid, bosætning og turisme?

HVORFOR NETOP DE FEM KOMMUNER?

Som i de foregående runder af kulturarvskommuneprojekter var der stor interesse blandt landets kommuner for at være med, og vi modtog 38 interessetilkendegivelser om at deltage. Blandt disse udvalgte vi 10 kommuner, der skrev en egentlig ansøgning.

Efter grundige overvejelser zoomede vi ind på fem projekter, der repræsenterer geografisk spredning, by- og landkommuner og hver især giver stærke bud på de tre hovedtemaer.

Bymidte-transformation er således hovedtemaet i Dronninglund. Aktivering af kulturmiljøer spiller hovedrollen i Vesthimmerland og i Næstved. Bevaringsværdige bygninger er i centrum i Aabenraa. Mens projektet i forstadskommunen Greve rummer lidt af det hele.

I valget af projekter stillede vi endvidere krav om, at projektet skulle gennemføres i et tæt samarbejde mellem kommunen og det lokale museum for at få den lokal- og kulturhistoriske viden i spil. Vi lagde også vægt på politisk opbakning og ejerskab, hvilket vi ser tydeligt afspejlet i de gennemførte projekter, hvor borgmestre og udvalgsformænd står som markante ambassadører for kulturarven som en vigtig brik i den fortsatte udvikling af kommunerne.

Det politiske engagement vidner om, at kulturarven har erobret en plads på den kommunale udviklingsagenda nu og i fremtiden.

"Jeg har nu fulgt tre runder af kulturarvskommuneprojekter, og jeg er endnu en gang imponeret over de indsigter og resultater, som kommunerne bringer til bordet. Formålet er jo, at kommunerne skal inspirere hinanden, og det kan vi se, at vi lykkes med. For eksempel når stilblade og renoveringsvejledninger for bevaringsværdige huse i Aabenraa bliver efterspurgt som inspiration i andre kommuner.

Hvis vi ikke havde haft projekterne, ville vi her i Styrelsen have været mindre kloge på, hvilke udfordringer, der trænger sig på i kommunerne. Den viden, vi har fået gennem samarbejdet med de fem kommuner, gør os bedre rustet til at vejlede kommunerne, når de henvender sig med spørgsmål om fx bevaringsværdige bygninger, nyt liv til bymidten eller aktivering af kulturmiljøer. Og vi ved, hvor vi skal vise dem hen for at få inspiration til arbejdet!"

MICHAEL LAUENBORG
Enhedschef i Slots- og Kulturstyrelsen

5 kommuner,
5 udfordringer,
5 løsninger
Se filmen

MANGE OG BLIVENDE RESULTATER

Screening af kulturmiljøer – Metodebeskrivelse

Link til publikation

Potentialevurdering af kulturmiljøer – en guide

Link til publikation

SAVE – Kortlægning og registrering af bymiljøers og bygningers bevaringsværdi

Link til publikation

KulturMiljø-metoden – Udpegning og afgrænsning af kulturmiljøer i planlægningen

Link til publikation

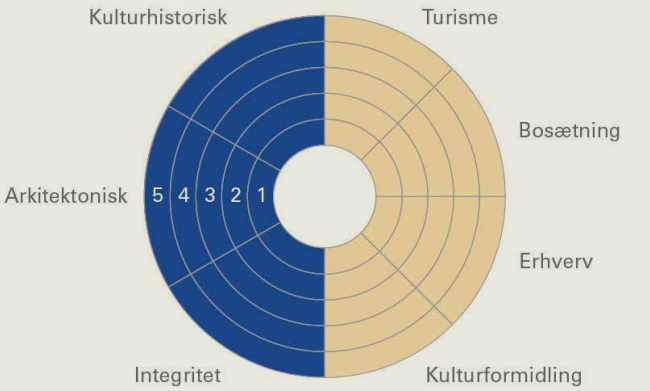

Det er positivt at konstatere, at der i de fem kommuner er skabt mange og blivende resultater og generelt en øget bevidsthed om kulturarven. Det er tydeligt, at arbejdet med projekterne har styrket anvendelsen af kulturarven som en aktiv ressource i planlægning og udvikling i kommunerne.

Projekterne har skabt en øget indsigt og forståelse for kulturarven blandt politikerne, i forvaltningerne og blandt borgerne. Og alle steder har projekterne bidraget til tværorganisatorisk samarbejde og styrket samarbejdet mellem kommune og museum.

Når det gælder integration af kulturarven i lokalplanlægningen er alle kommuner kommet langt, og vi ser kulturarven repræsenteret i både kommuneplaner, lokalplaner, områdeplaner, midtbyplaner, osv.

Vi kan konstatere, at SAVE-registrering er et godt indarbejdet værktøj, det samme er SAK til screening af kulturmiljøer. Metoder som KulturMiljø-Metoden og Potentialevurdering af Kulturmiljøer vidner samtidig om et voksende behov for at kunne bestemme og afgrænse kulturmiljøer og aktivere kulturmiljøerne gennem et dybere kendskab til deres potentialer.

Denne runde kulturarvskommuneprojekter har også budt på videreudvikling af metoder og værktøjer til arbejdet med kulturarven. Aabenraa Kommunes Vejledning til istandsættelse og stilblade er kærkomne redskaber til arbejdet med bevaringsværdige bygninger. Mens Næstved Kommunes metode til at udvælge kulturmiljøer med størst potentiale er skræddersyet til en langsigtet strategisk planlægning og vil komme mange kommuner til gode.

KULTURARVSKOMMUNE-PROJEKTERNE LEVER VIDERE

Vi har i forbindelse med afslutningen af denne runde af kulturarvskommuneprojekter ønsket at undersøge, hvorvidt projekterne sætter sig varige spor ud over projektperioden. Vi har derfor henvendt os til fire kommuner, to fra hver af de første runder for at høre mere om deres erfaringer.

Vi glæder os over at se, at sporene efter projekterne lever i bedste velgående – i hvert fald i Hjørring, Hvidovre, Halsnæs og Vordingborg. Her har kulturarven en finger med i spillet i lokalplanlægningen, i kommunernes organisering og i en række, enkeltstående kulturelle fyrtårne og aktiviteter, der trækker tråde tilbage til kulturarvskommuneprojektet.

Det giver forhåbninger om, at arbejdet med kulturarven er langtidsholdbart, og at der er et gran af sandhed i mottoet, som mange kommuner ynder at bruge: *Én gang kulturarvskommune – altid kulturarvskommune!*

BARE KOM I GANG

Der er nu gået 13 år fra vi skød det første kulturarvskommuneprojekt i gang og til vi nu afslutter 3. runde. Tiderne har forandret sig, fokus har flyttet sig, teknologien har åbnet nye muligheder, og vi er alle sammen blevet klogere. Med de i alt 13 projekter, der er gennemført, har vi skabt en rig erfarings- og inspirationsbase. Derfor planlægger vi ikke yderligere, tilsvarende projekter.

De 13 projekter har bevist, at arbejdet med kulturarven skaber værdi, uanset om man er landdistriktskommune, forstadskommune, har fast eller immateriel kulturarv, sætter fokus på kulturmiljøer, bygninger eller bykvarterer, er stor eller lille, rig eller fattig. Alle kan være med, og det kræver ikke kæmpebudgetter at komme i gang. Find sporene, find ind til kernen, fortæl historien, inviter alle gode kræfter med og synliggør resultaterne. Med et godt projekt og viljen til at investere, er der mange muligheder for at finde medfinansiering, så drømmene kan virkeliggøres. Som borgmester Per Bach Laursen fra Vesthimmerland siger – ”Når det kan lade sig gøre her i Vesthimmerland med Danmarks laveste beskatningsgrundlag, så kan det lade sig gøre overalt. Det er bare om at komme i gang.”

Den opfordring vil vi gerne lade gå videre. Vi glæder os til at se, kulturarven blomstre videre i kommuner over hele landet.

DRONNINGLUND
– FORNYET LIV I BYMIDTEN

Projektet i Brønderslev Kommune, nærmere bestemt i Dronninglund, fokuserer på omstilling af byens hovedgade fra trafikrum til gaderum. I tre hovedspor behandler projektet arkitektur og facader på bevaringsværdige bygninger, transformation af bymidten med nye gaderum og opholdssteder samt lokalt ejerskab og tilhørsforhold blandt borgerne. Dronninglund har 3.500 indbyggere og karakteriserer sin kulturarv som 'jævn'. Dermed ligner byen mange andre byer og arbejdet med bymidtetransformation viser veje til, hvordan kulturarven kan bruges til at redefinere bymidtens rolle med afsæt i de kvaliteter, der ligger i kulturarven.

VESTHIMMERLAND
– NYT LIV I LANDSBYER

Vesthimmerlands Kommune tager fat på udviklingen i fem mindre byer og skaber fem showcases for byudvikling og bygningsbevaring med hovedvægt på formidling og borgerinddragelse.
Med udgangspunkt i funktionstab i landdistriktsbyerne Løgstør, Ranum, Hornum, Gjedsted og Aars afsøger kommunen og Vesthimmerlands Museum mulighederne for at aktivere kulturarven lokalt og skaber nye anvendelsesmuligheder for konkrete bygninger i hver af de fem byer. En vigtig del af projektet er den immaterielle kulturarv, der kommer til udtryk i et stærkt lokalt engagement og masser af kulturaktiviteter især koncentreret i den årlige kulturarvsmåned i juni.

AABENRAA
– BEVARING OG AKTIVERING AF BYENS HISTORISKE BYMIDTE

Aabenraa Kommune har som langsigtet ledestjerne, at Aabenraa by skal være en smuk og levende købstad i 2035, hvor den fylder 700 år. Det sker i en tid, hvor den historiske købstads identitet som handelsby er under pres, hvilket kan aflæses i tomme butikslokaler og nedslidte ejendomme. Kulturarvskommuneprojektet har arbejdet med tre spor: for det første en bevaringsvejledning og stilblade for bymidtens mange historiske huse; for det andet fortælling og formidling af kulturarven i tæt samarbejde med Museum Sønderjylland og Aabenraa Byhistoriske Forening; for det tredje udarbejdelse af en bevarende lokalplan for særligt værdifulde gader i det gamle Aabenraa.

NÆSTVED
– KLAR PRIORITERING OG AKTIVERING AF UDVALGTE KULTURMILJØER

Næstved Kommune er rig på kulturarv. Ikke mindre end 100 kulturmiljøer blev identificeret og beskrevet for otte år siden. Med kulturarvskommuneprojektet fik kommunen mulighed for at udvikle metoden 'Potentialevurdering af Kulturmiljøer'. Metoden bruges til at prioritere blandt kommunens mange miljøer og vælge fem grundfortællinger, som skal være med til at styre udviklingen i kommunen. Og ikke nok med det, der er også skabt potentialekataloger for både den centrale kirkeplads i midtbyen og det idylliske Karrebæksminde. Næstved Kommune er mønstereksemplet på, hvordan kulturarven kan bruges som løftestang for udvikling og identitetsskabelse med henblik på at tiltrække borgere, turister, virksomheder og investorer.

GREVE
– KULTURARVENS POTENTIALE I EN FORSTADSKOMMUNE

Greve Kommune er en forstadskommune, hvor vækst og tilflytning kan true kulturarven langs kommunens 8,5 km lange kyststrækning blot 30 km fra Københavns centrum. Kyststrækningen fortæller historien om et blomstrende ferie- og fritidsliv gennem snart 100 år. Og Mosede Fort trækker trådene tilbage til 1. verdenskrig, hvor fortet var en del af Danmarks forsvarsværk og nu rummer Europas eneste neutralitetsmuseum.
I et tæt samarbejde mellem kommunens planlæggere og Greve Museum har kulturarvskommuneprojektet stillet skarpt på potentialet i udvalgte bygninger og kulturmiljøer i forhold til at imødegå fremtidens demografiske og økonomiske udfordringer og med fokus på at styrke det lokale fællesskab.

ANBEFALINGER FRA DE FEM KOMMUNER TIL ARBEJDET MED KULTURARVEN

”Det er min første omgang med kulturarvskommuneprojektet, og det har været fantastisk at følge arbejdet i de fem kommuner. Når jeg kigger på syntesen af erfaringer fra de fem kommuner, er der tre ting, der slår mig som særligt vigtige.

For det første betydningen af en stærk grundfortælling, at få et fælles sprog omkring den, formidle den og få alle med. Dernæst er det positivt at konstatere, at de planredskaber, som kommunerne har til rådighed, kan rigtig meget til både at bevare og udvikle. Og sidst men ikke mindst hvor vigtigt, det er, at arbejdet med kulturarven er bredt forankret, så det ikke falder sammen, når en medarbejder eller to rejser.”

ANNE-LINE MØLLER SUTCLIFFE
Projektleder på Kulturarvskommuneprojektet III, Slots- og Kulturstyrelsen

SKAB EN VISION

Visionen er ledestjernen for udviklingen. Den udtrykker det langsigtede udviklingsperspektiv, der skaber retning på aktiviteterne og logik i prioriteringerne. Visionen er et stærkt styringsværktøj, især når den er solidt forankret i byrådet.

Som for eksempel i Aabenraa, hvor visionen er, at byen fremstår som en levende, smuk og tryg købstad i 2035, hvor byen fylder 700 år.

SATS PÅ ILDSJÆLENE OG DE FRIVILLIGE

Helt fra grundfortællingen bliver til, gennem planer og aktiviteter og frem til drift og udvikling er ildsjæle og frivillige kræfter med til at få det til at ske. Det budskab går igen i alle kulturarvskommuner, fx i Vesthimmerland, der kalder sig selv 'frivillighedens land' og satser på en egentlig frivillighedsstrategi; og i Dronninglund, hvor nedsættelse af et midtbyråd med lokale frivillige er rygraden i arbejdet med kulturarven.

FIND OG KOMMUNIKER DEN BÆRENDE FORTÆLLING

Kulturarv, kulturmiljø og bevaringsværdige huse er abstrakte begreber for de fleste ikke-fagfolk. En god historie kan alle forstå og se sig selv som en del af. Grundfortællingen udtrykker lokalområdets historie, sjæl og identitet og er med til at engagere lokalbefolkningen.

Brug fortællingen aktivt i forhold til borgere, besøgende og investorer, som fx i Greve, hvor historien om ferie- og fritidsliv og historien om Danmark som neutral stat under 1. verdenskrig er klare pejlemærker for udviklingsaktiviteterne.

TÆNK BEVARING OG STRATEGISK PLANLÆGNING SAMMEN

Det giver rigtig god mening at slå to fluer med et smæk og tænke aktivering af kulturmiljøer og strategisk planlægning sammen. Det beviser alle fem kulturarvskommeprojekter i denne runde. For eksempel i Aabenraa, Greve og Dronninglund, hvor der som en del af projektet er udarbejdet bevarende lokalplaner for den historiske bymidte og særlige kulturmiljøer.

ARBEJD PÅ TVÆRS AF FORVALTNINGER OG INSTITUTIONER

Kulturarv og kulturmiljøer har et bredt netværk af interessenter både internt i kommunen, på de lokale museer og i frivillige foreninger. Brug den brede interesse til at involvere og som katalysator for tværfagligt samarbejde. Erfaringerne fra kulturarvskommuneprojekterne viser alle, at det virker, skaber handling, ejerskab og bringer nye perspektiver i spil.

PRIORITER UDVIKLING, HVOR POTENTIALET ER STØRST

Antallet af kulturmiljøer og bevaringsværdige huse kan virke uoverskueligt. Hvor skal man ende og begynde med at bevare og udvikle? Næstved viser vejen ved at koge 100 kulturmiljøer ned til to potentialeområder i bymidten og i fiskerlejet Karrebæksminde. Der er nu bred politisk enighed om at starte bevarings- og udviklingsindsatsen her.

GENFORM DRONNINGLUND

NYT LIV I BYMIDTEN

Oplev Dronninglund og bliv klogere på projektet

Se filmen

BYMIDTETRANSFORMATION

FORMÅL MED PROJEKTET

EN LEVENDE BYMIDTE, HVOR MENNESKER MØDES

Kernen i kulturarvskommuneprojektet i Dronninglund i Brønderslev Kommune er at igangsætte og forstærke en positiv udvikling i byens centrum. Gennem arbejdet med Dronninglunds kulturhistorie søger projektet svar på, hvordan en by uden en stor og prangende historie kan genfinde sine kulturhistoriske rødder og med afsæt heri omstille sig til fremtiden.

Dronninglund har ca. 3.500 indbyggere og står over for de samme udfordringer som mange andre byer på samme størrelse og beliggenhed i yderområder. Mange ejendomme på byens hovedstrøg er nedslidte eller renoveret nødtørftigt. Butikker bukker under for nethandel, og midtbyen udtømmes gradvist for funktioner. Hovedgaden tilgodeser primært gennemkørende trafik, mens borgerne – unge som ældre - savner plads og rum til fælles aktiviteter.

Kulturarvskommuneprojektet skal derfor give konkrete bud på, hvordan den centrale del af Slotsgade kan genformes, og hvordan fokus på kulturarven kan skabe lokalt ejerskab og velvilje til at finansiere de efterfølgende anlægs- og bygningsrenoveringsprojekter både fra kommunen og lokale bygningsejere.

GENFORM DRONNINGLUND

UDVALGSFORMANDEN HAR ORDET

DET BLOMSTRER BLANDT POLITIKERE, KOMMUNENS MEDARBEJDERE OG BORGERNE

”Kulturarvskommuneprojektet bygger videre på Midtbyplanen, som vi allerede var i gang med for at fastholde et dynamisk handelsliv i Dronninglund, så byen kan tiltrække endnu flere borgere.

Planlægningen er ved at være på plads, og vi er gået i gang med de konkrete projekter. Næste sommer får hovedgaden ny belægning, og der skabes et nyt torv til udeliv og aktiviteter ved biblioteket midt i byen. Vi arbejder også med nogle af byens facader, så de kan føres tilbage til et mere oprindeligt og attraktivt præg, der kan være med til at give gaden identitet.

Gennem projektet er den politiske opbakning vokset, for alle kan se værdien i de metoder og tiltag, der arbejdes med i Dronninglund, og som nu kan overføres til tilsvarende projekter i Brønderslev og Hjallerup.

KARSTEN FREDERIKSEN
Formand for Teknik og Miljøudvalget i Brønderslev Kommune

POSITIV TILFLYTNING, MENS MIDTBYEN UDTYNDES

Dronninglund ligger kun 30 km fra Aalborg og er et populært sted at købe hus på grund af pendleraf-standen og de relativt lave huspriser. Byen oplever derfor en positiv tilflytning. Bosætningen sker typisk i parcelhuskvarterer i udkanten af byen, mens færre vælger en bolig i midtbyen. Det går ud over dynamik-ken i midtbyen, og et af målene med projektet er at skabe rammerne for attraktive boliger og byliv, der kan tiltrække både yngre og ældre købere og lejere.

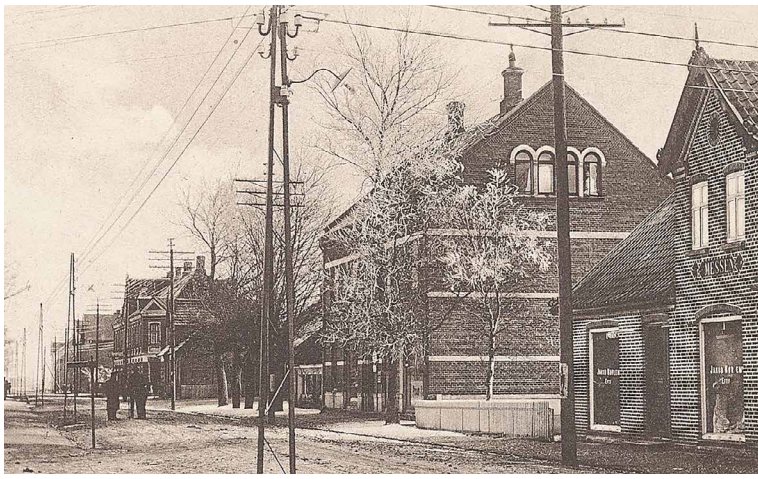

Dronninglund ligger naturskønt mellem skov og strand. Kun 9 km fra centrum ligger den idylliske havneby Asaa, der tiltrækker mange sommergæster.

PROJEKTETS RESULTATER I HOVEDTRÆK

Projektet i Slotsgade i Dronninglund sigter mod at genskabe hovedgadens funktion som byens grønne og pulserende handelsgade og naturlige mødested med attraktive boliger, butikker, torve og pladser.

Strategien er at samle og koncentrere indsatsen i bymidten langs den centrale del af Slotsgade, så effekten af projektet bliver størst mulig.

Det historiske bybillede skal ikke genskabes 1:1, men tager det bedste fra fortiden med ind i fremtiden. Der skal være plads til udvikling og til det moderne byliv. Gennem et nyt områdefornyelsesprogram, en designguide og en ny lokalplan styres udviklingen i Slotsgade i retning af et homogent bybillede, der understøtter den gode fortælling om en driftig handelsby, hvor mennesker mødes.

PROJEKTET ARBEJDER MED TRE HOVEDTEMAER:

1 / VÆGGE

Første tema beskæftiger sig med gadens 'vægge', det vil sige både eksisterende og nye bygningers arkitektur og facader. En ny designguide giver bygningsejerne konkrete retningslinjer for, hvordan ejendommens arkitektur og facader kan strammes op, så den både kan rumme moderne funktioner og samtidig bidrage til helhedsindtrykket af hovedgaden.

Designguiden giver blandt andet anvisninger for:

- Facadelinjer og bygningsproportioner
- Materialer og overflader
- Karnapper og kviste
- Vinduer og døre
- Skiltning og markiser
- Tage
- Krav til nybyggeri

Designguiden er udformet af Brønderslev Kommune med input fra arkitektfirmaet Bjørk & Maigaard.

2 / GULV

Andet tema behandler omstillingen af Slotsgade fra trafikrum til gaderum. Der arbejdes med at skabe byrum, der ikke bare tilgodeser behov her og nu, men er klar til at danne rammerne for en fremtid, hvor byliv og oplevelser kommer endnu mere i fokus. Omstillingen sker gennem et områdefornyelsesprogram med tre hovedaktiviteter:

1. Vejstrækningen gennem det centrale Dronninglund får en ny vejprofil, så den fremstår som en handelsgade, der er tryg at færdes i for bløde trafikanter og handlende. Blandt andet sænkes hastigheden fra 50 til 40 km/t, vejbanerne indsnævres og fortovet gøres bredere, og der arbejdes med forskellige belægninger.
2. Der etableres et nyt byrum, Apotekerhaven, ved byens bibliotek, der har til huse i byens første bygning - Apoteket. Området omdannes til et kulturelt og folkeligt samlingssted for alle i byen – byens 'Dagligstue'. Der laves et helt nyt torv og byrum, der kan anvendes til både større arrangementer og til hverdagsophold og leg. Ny belægning, nye træer, græs og blomster er med til at sikre et attraktivt opholdsrum for borgere i alle aldre.
3. Der etableres endvidere tre mindre byrum langs Slotsgade som perler på en snor, der skal være med til at sikre et grønt forløb gennem byen.

Områdefornyelsesprogrammet er udarbejdet med bistand fra COWI.

”Dronninglund har markeret sig ved at lave et projekt, som er konkret og allerede i fuld gang med at blive udført. Projektet er en løftestang for Brønderslev kommune til dels at revitalisere bymidten i Dronninglund, dels at bruge erfaringerne i kommunens andre byer. Når man kommer udefra bliver man mødt af Dronninglund slot som indgang til byen. Jeg håber, at byen og slottet ser, hvordan de er afhængige af hinanden og kan bruge hinanden og udnytte potentialet på længere sigt.”

ANNE-LINE MØLLER SUTCLIFFE
Projektleder på Kulturarvskommuneprojektet III, Slots- og Kulturstyrelsen

3 / FORMIDLING

Ejerskab og forankring af projektet blandt byens borgere er det tredje, vigtige hovedtema, og her har Museerne i Brønderslev spillet en aktiv rolle. Gennem projektperioden har der været afholdt borgermøder, spørgeundersøgelser, rundvisninger og ved særlige arrangementer som fx Open by Night har projektet været til stede med information og mulighed for dialog. Et par særlige indsatser har været:

- Nedsættelse af Dronninglund Midtbyråd, der samler byens mange forskellige interessenter og fungerer som sparringspartner for kommunen. Rådet holder løbende møder og drøfter aktuelle udfordringer og planer, så beslutninger og aktiviteter rammer rigtigt i forhold til borgeres og bygningsejeres ønsker og behov. Rådet er blevet så stor en succes, at der efterfølgende er etableret et tilsvarende råd i Brønderslev.
- Kommunen og museet har sammen udarbejdet en række plancher, der er anbragt rundt omkring i bybilledet og fortæller historien om byen og de enkelte bygninger samt planerne for fremtiden.

HVAD HAR VI LÆRT OG HVAD KAN ANDRE LÆRE AF VORES PROJEKT

POLITISK OPBAKNING OG VELVILJE TIL AT INVESTERE

”Det har været en fornøjelse at følge de handlekraftige borgere og Midtbyrådet og se, hvordan de har vilje til at vende en stagnation til et fremme. Byen er fuld af potentialer, som skal udnyttes bedst muligt. Planlægning gør det ikke alene. Derfor vil byrådet lægge flere investeringer i Dronninglund for at sikre byens fremtid som grøn handelsby for beboerne og besøgende.”

MIKAEL KLITGAARD, Borgmester i Brønderslev Kommune

TAG JA-HATTEN PÅ

”Når man som jeg har været politiker i 20 år, har man mødt mange tunge udfordringer og været med til at træffe svære beslutninger. Et projekt som dette giver til gengæld positiv energi, når man får øjnene op for lokalområdets værdier, potentialet for udviklingen og samarbejdet om en fælles sag mellem politikere, de administrative medarbejdere i kommunen og borgerne – og med Slots- og Kulturstyrelsen som inspirationskilde.”

KARSTEN FREDERIKSEN, Formand for Teknik og Miljøudvalget i Brønderslev Kommune

ÅBEN-DØR POLITIK FREMMER DET GODE SAMARBEJDE

”Jeg er stolt af, at vi har skabt politisk opbakning til de fysiske ændringer i Slotsgade. Jeg er også stolt af, at vi har fået borgerne med. Vi har haft en ny tilgang til samarbejdet med bygningsejerne – en åben-dør politik – hvor vi fra kommunens side har været mindre myndighed og mere dialogpartner. Det er vejen frem både i vores kommune og andre steder.”

TINE ASTRUP JAKOBSEN, planlægger i Brønderslev Kommune og projektleder på kulturarvskommuneprojektet

HVIS DU ØNSKER AT VIDE MERE OM PROJEKTET
Alle dokumenter, herunder Designguide og Områdefornyelsesprogram, er tilgængelige på
www.bronderslev.dk

ØGER VÆRDIEN AF MIN BYGNING

"Som bygningsejer i midtbyen er projektet vigtigt for mig, fordi det er med til at skabe liv omkring min bygning og forskønne hele området. Det øger værdien af min bygning. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at der kan være interessemodsætninger mellem kommunen og bygningsejerne. Med designguiden, der giver gode råd til renovering og nybyggeri, bliver det forhåbentlig nemmere for alle parter at arbejde inden for fælles retningslinjer og skabe fælles værdi."

SVEN HØYER, bygningsejer i Slotsgade og medlem af Midtbyrådet

KULTURARVEN ER LØFTESTANG FOR TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

"Dronninglund slot er Dronninglund by, og Dronninglund by er Dronninglund slot. Kulturarven betyder alt for vores slot og forbinder os til byen. Kulturarvsprojektet er med til at løfte både Dronninglund by, Dronninglund slot og Asaa by og havn. Det genskaber sammenhængen fra slot til by til havn til glæde for os, der bor her, og for alle de besøgende, vi gerne vil have hertil."

NANNA HENRIETTE HØGSBRO, Slotsejer

Hør mere om samspillet mellem Dronninglund By og Dronninglund Slot
Se filmen

FORTIDENS FREMTID I VESTHIMMERLANDS KOMMUNE

Oplev Vesthimmerlands kulturarvsprojekt

Se filmen

AKTIVERING AF KULTURMILJØER

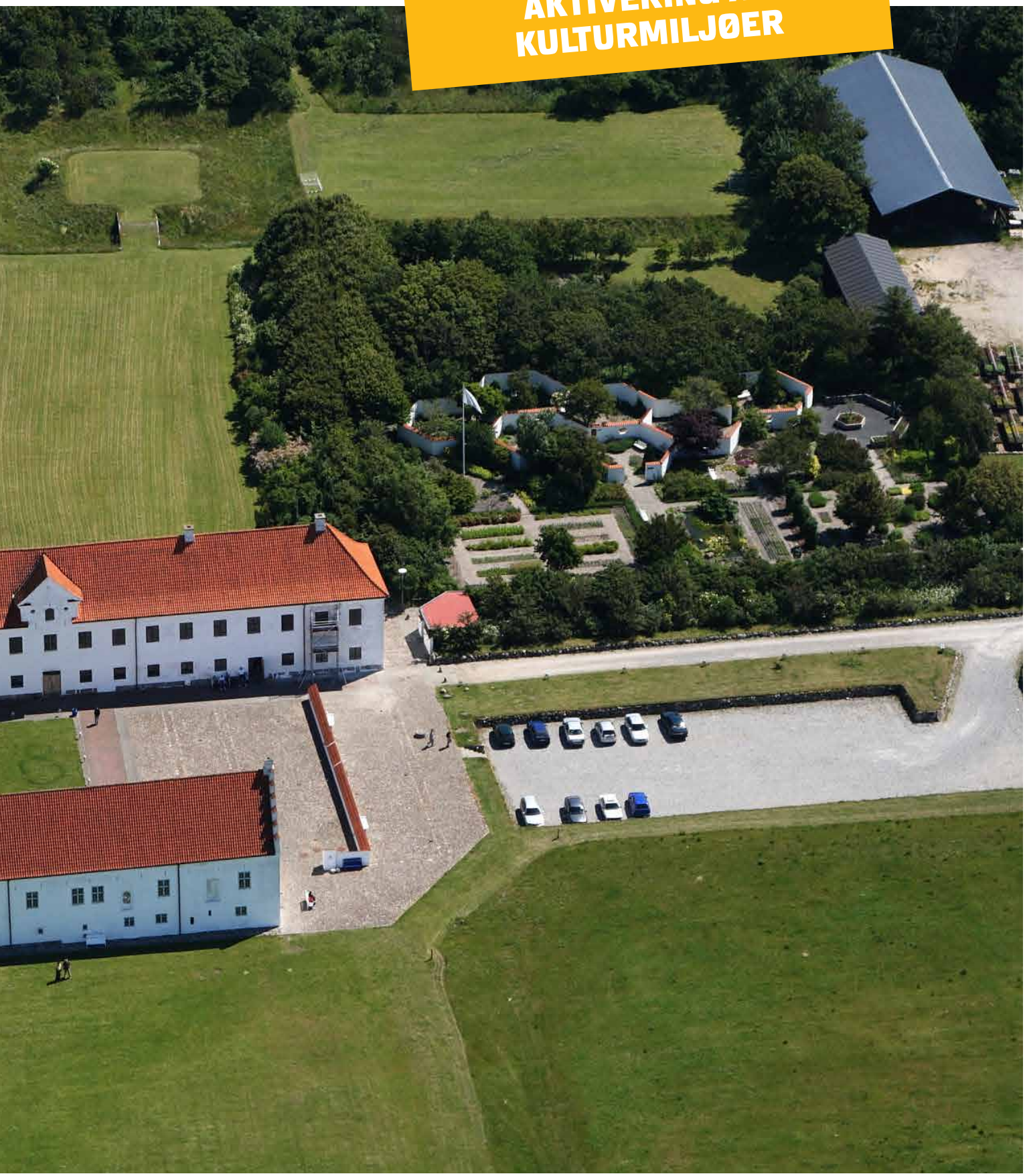

FORMÅL MED PROJEKTET

HVILKEN FREMTID HAR BYERNE I ET LANDDISTRIKT SOM VESTHIMMERLAND?

Vesthimmerlands Kommune og Museum har ønsket at bruge kulturarven til at belyse dette spørgsmål og højne viden om kulturarven som udviklingsressource. Videngrundlaget skal være med til at sikre, at robuste vurderinger ligger til grund for beslutninger om nedrivninger, så værdier ikke går tabt.

Konkrete målsætninger for kulturarvskommuneprojektet er at:

- Aktivere kulturarven som løftestang for byudvikling ved at arbejde eksemplarisk med fem konkrete udfordringer i fem forskellige byer.
- Aktivere lokale, kreative kræfter i arbejdet med kulturarven.
- Styrke samarbejdet mellem plan- og kulturarvskompetencer i kommunen og sikre, at kulturarven spiller en rolle i planlægningsprocesser fremover.
- Øge bosætningskvaliteterne i de fem byer.
- Udarbejde fem skitseprojekter, der kan bruges i det videre udviklings- og planlægningsarbejde i kommunen.

BORGMESTEREN HAR ORDET

VI SKAL VIDE, HVOR VI KOMMER FRA, FOR AT KOMME VIDERE

”Vi søgte om at komme med i kulturarvsprojektet ud fra en bevidsthed om, at vores kulturarv her i Vesthimmerland er underbelyst. Vi har en kæmpe kulturrigdom her i kommunen, men vi har ikke fået den italesat. Vi har så meget at byde på, men vi har været gode til at holde det hemmeligt. Nu skal det frem i lyset og vises til andre. Kulturarven skal skabe glæde blandt borgerne i kommunen og være med til at tiltrække nye borgere og turister.

I den seneste valgkamp var det utroligt positivt at opleve det store engagement i debatten om kulturarven. Der er folkelig opbakning til det, vi har gang i, borgerne er med på ideen og med på, at vi bruger penge på det, selv om vi er den kommune i Danmark med det laveste beskatningsgrundlag.

Det er klart, at når kommunens økonomi er, som den er, så må vi prioritere. Derfor håber vi på at kunne få fondsmidler til de mange projekter, vi gerne vil i gang med. Og jeg tror på, at når vi har gode projekter, så kommer vi i betragtning til finansiering.”

PER BACH LAURSEN
Borgmester i Vesthimmerlands Kommune

UDVIKLING BEROR PÅ FRIVILLIGHED OG BORGERINDDRAGELSE

Vesthimmerland er en landdistriktskommune med over 40 landsbyer og fire større byer: Aars, Løgstør, Farsø og Aalestrup. Med 50 km kystlinje langs Limfjorden rummer kommunen store naturværdier. Kulturarven er også bredt repræsenteret fra Ertebølletiden og fremefter, med by- og havnemiljøer, klostre og kirker og kunst i international klasse.

I dag er kommunen udfordret på struktur- og erhvervsudvikling samt negativ befolkningsudvikling. Overskydende og forfaldne bygninger skal rives ned, og både landsbyer og forhenværende stationsbyer skal finde ny identitet og udviklingsmuligheder.

Der mangler overblik over og et fagligt grundlag for en prioritering af kulturarvsværdierne og værktøjer til at planlægge, bevare og forny. Kulturarvskommuneprojektet skal være løftestang for at komme i gang med dette arbejde både i de mange små lokalsamfund og i kommunen som helhed.

Udviklingen beror i høj grad på frivillighed og borgernes engagement i deres lokalsamfund. Derfor satser Vesthimmerland Kommune meget på udvikling af det frivillige engagement og arbejder med borgerinddragelse.

PROJEKTETS RESULTATER I HOVEDTRÆK

FRIVILLIGHED, FORTÆLLINGER OG FÆLLESSKABER

Borgerinddragelse er det centrale tema i kulturarvskommuneprojektet i Vesthimmerland. Gennem fem byer med hver deres udfordringer har projektet inddraget lokale foreninger, råd og ildsjæle i at undersøge problemstillingerne og finde løsninger.

BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER OG KULTURMILJØER

Indsatsen omkring bevaringsværdige bygninger har ikke tidligere været formaliseret i Vesthimmerlands Kommune. Arbejdet med kulturarven har ført til, at Vesthimmerlands Museum har deltaget i Kommunens Planforum og været med til at diskutere bygningsarv og kulturarvsværdier.

Der er dannet en særskilt gruppe med deltagelse af Vesthimmerlands Museum og Kommune, som skal stå for at registrere bygningsarven for at sikre, at værdierne bliver bevaret.

Planen er endvidere, at kulturarven bliver behandlet i et tillæg til Kommuneplanen og dermed bliver en vigtig brik i fremtidige udviklingsprojekter.

FRIVILLIGHEDENS LAND

Bevaringsarbejdet kobles sammen med en udviklingsindsats for at skabe stærke lokale fællesskaber omkring kulturarven. De lokale fællesskaber skal bruges til at fastholde og tiltrække borgere til kommunen.

Betydningen af frivillige og frivilligt arbejde er helt centralt i forhold til at skabe aktivitet og udvikling. Kommunalbestyrelsen har i strategien for de kommende fire år gjort 'frivillighed' til et fundament i den strategiske udvikling.

KULTURARVSMÅNED HVERT ÅR I JUNI

Helt konkret har kulturarvskommuneprojektet sat sig spor i en kulturarvsmåned hvert år i juni, hvor museum, lokalforeninger og lokale ildsjæle inviterer til gratis kulturelle arrangementer rundt omkring i kommunen. Kulturarvsmåneden er blevet en stor succes og fortsætter i de kommende år.

STÆRKT SAMARBEJDE MELLEM KOMMUNEN OG MUSEET

Kulturarvskommuneprojektet er kørt som et tæt parløb mellem Vesthimmerlands Museum, der har været tovholder på projektet, og Vesthimmerlands Kommune. Der er nu blevet skabt en stærk samarbejdsrelation mellem de to institutioner til gavn for begge parter.

Juni er kulturarvsmåned i Vesthimmerland. Det har den været de sidste tre år, og i 2018 blev der afholdt 43 arrangementer med alt fra sangaftener, rundvisninger på seværdigheder, by- og ø-vandringer og meget mere. De mange arrangementer tiltrak over 2.000 besøgende både fra kommunen og turister.

5 BYER
5 CASES
5 SKITSEPROJEKTER

CASE AARS

NYE ANVENDELSER FOR DET GAMLE RÅDHUS MIDT I BYEN

UDFORDRING
Finde nye anvendelsesmuligheder for byens 70'er rådhusbyggeri, når kommunens forvaltninger flytter i nye bygninger.

LØSNING
Samtænke områdets mange uddannelses- og kulturfunktoner og skabe et aktivt og attraktivt byområde – et centrum for dannelse, uddannelse, musik, kunst og museumsaktiviteter – i synergi med bygninger og kunstværker tegnet af Per Kirkeby.

RESULTAT
Siden påbegyndelsen af kulturarvskommuneprojektet har byrådet besluttet at nedrive de ældste dele af den gamle rådhusbygning på grund af skimmelsvamp. Da byens svømmehal flytter til en anden bydel, bliver der frigivet arealer til nye initiativer. Der igangsættes en planproces for byudvikling og udviklingsproces for arealerne.

Projektet har øget fokus på betydningen af Per Kirkebys arkitektur og skulpturer i Aars.

CASE GEDSTED

INDUSTRIARVEN SOM LØFTESTANG FOR UDVIKLING

Gedsted (891 indbyggere) er med tidligere cykelfabrik Jyden, mejeri og Getama tang- og madrasfabrik et unikt eksempel på industriarv i et landdistrikt. Byen er endvidere karakteriseret af et stærkt lokalt engagement med mange ildsjæle og fælles aktiviteter.

UDFORDRING
Hvordan kan den gamle Getama fabriks bygninger i centrum af landsbyen bevares og finde nye anvendelser?

LØSNING
To arbejdsgrupper med byens borgere har arbejdet med henholdsvis bevaringsværdige bygninger og byens tomter, forstået som byrum, veje og stisystemer.

RESULTAT
Arbejdsgrupperne har afholdt borgermøder, der har resulteret i utraditionelle byfornyelsestiltag og et alment løft af fortællingen om byen som tidlig industriby.
Der arbejdes stadig med at finde nye formål til Getama-bygningen, så driften kan hvile i sig selv. Opgaven er stor, da Gedsteds ressourcestærke borgere i forvejen er dybt engagerede i mange funktioner i byen.

CASE HORNUM

BEVARING AF VESTHIMMERLANDS SIDSTE STATIONSBYMILJØ

Hornum er en forhenværende stationsby med omkring 1000 indbyggere. Der er tilflytning til byen og ny udstykning af byggegrunde.

UDFORDRING
Skabe attraktive vilkår for fortsat bosætning og egnsudvikling ved at arbejde med bevaringsværdige bygninger og aktivere de historiske værdier.

LØSNING
Sikre vedligehold og finde nye funktioner til den gamle stationsbygning og pakhuset centralt i byen samt mobilisere lokale, frivillige kræfter i arbejdet med bevaring og udvikling.

RESULTATER
Der arbejdes med at rejse midler til istandsættelse af stationsbygningen og pakhuset, så bygningerne kan anvendes som hærvejsherberg. En gruppe frivillige borgere har givet tilsagn om at stå for driften.

CASE RANUM

NY IDENTITET FOR SEMINARIEBY

UDFORDRING
Efter en lang historie som seminarieby står Ranum (1.025 indbyggere) i dag foran massive udfordringer med at tiltrække borgere og skabe en ny identitet. Der mangler en arkitektonisk og funktionel sammenhæng i byens hovedgade, og flere bygninger forfalder.

LØSNING
Inddrage borgerne i at undersøge, hvordan og i hvilket omfang kulturarven kan indgå i byens fornyelsesprocesser.

RESULTAT
Hæfte om Ranum fra oldtid til nutid er delt ud til alle husstande i byen og vil danne udgangspunkt for en videre diskussion af byens identitet og byudvikling. Forvaltningen og museet har gennemgået bygningerne langs hovedgaden med henblik på at kortlægge bevaringsværdier.

CASE LØGSTØR

NYE ANVENDELSER FOR HISTORISKE BYGNINGER

Løgstør (4.220 indbyggere) er en mere end 500 år gammel handelsplads, der i år 1900 fik tildelt købstadsrettigheder. Med sin placering ved Limfjorden er byen et attraktivt besøgs- og bosætningssted.

UDFORDRING
Finde nye anvendelser for Dommergården og Tinghuset, så hele byen – og ikke kun de kystnære arealer – kommer i spil for bosætning og turisme.

LØSNING
Der er gennemført formidlingsarrangementer med fokus på tinghuset, dommergården og nærområdet, som har gjort borgerne i Løgstør nysgerrige på at høre historien om de to bygninger.

RESULTAT
Der arbejdes videre med en kobling imellem borgernes ønske om yderligere overnatningssteder i byen og en ny anvendelse af de to bevaringsværdige bygninger.

HVAD HAR VI LÆRT OG HVAD KAN ANDRE LÆRE AF VORES PROJEKT

NÅR VI KAN I VESTHIMMERLAND, KAN ALLE

"Det er oplagt for alle kommuner at springe ud i at arbejde med kulturarven. Det er lykkedes herude i Vesthimmerland, hvor vi er presset af dårlig økonomi, så når det kan lade sig gøre her, kan det lade sig gøre alle steder."

PER BACH LAURSEN, Borgmester i Vesthimmerlands Kommune

FØRSTE SKRIDT ER AT TALE OM DET

"Kulturarven er blevet talt op gennem projektperioden både blandt politikerne, borgerne og i forvaltningerne. Før kendte vi stort set ikke til værdierne, det var ikke noget, vi talte om. Projektet har skubbet til bevidstheden og skabt aktivitet. Det er et første vigtigt skridt i forhold til at skabe synlighed, koordinering og sammenhæng."

BRODER BERG, Direktør på Vesthimmerlands Museum

GIV PLADS TIL DE LOKALE SYNSPUNKTER

"Vi har satset på de frivillige kræfter, og det kan godt være svært at styre. Vi har været meget bevidste om at give plads til de lokale idéer. Hvis ikke man gør det, dør engagementet. Fra kommunens side har vi stillet rammerne til rådighed og hjulpet med at prioritere, hvis der var forskellige interesser. Frivillighed handler om, at det skal være sjovt, socialt og man skal føle, at man har medbestemmelse."

PIA MUNCH RIISGAARD, Afdelingschef i Vesthimmerlands Kommune

STENALDERCENTRET I ERTEBØLLE FÅR 4 MILLIONER TIL UDVIKLING

Stenaldercentret Ertebølle, der ligger smukt ved Limfjorden i Vesthimmerland, er Danmarks eneste oplevelsescenter til formidling af stenalderens Ertebøllekultur, den sidste del af jægerstenalderen. I 2018 modtog Ertebølle-centret 4 millioner fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til nyetablering af centrets udendørsarealer med brugerinddragende oplevelser og aktiviteter. Det nye anlæg åbner i juni 2019.

FÅ FLEST MULIGT MED FRA STARTEN

"I Ranum har vi holdt borgermøder og skitseret, hvad vi gerne ville i gang med. Det er vigtigt at få accept fra starten og få borgerne med. Det skaber interesse og motivation for at deltage og dermed grobund for forandring."

HANS STØTTRUP, forhenværende rektor på Ranum Pædagogseminarium og aktiv i Ranum Borgerforening

VÆR TÅLMODIG

"Den største udfordring er, at det tager lang tid. Fra vi begyndte, til vi endelig kan begynde at se resultaterne, er der gået over et år."

DORIS LAURITZEN, Byrådsmedlem og formand for Beboer- og Erhvervsforeningen i Gedsted

Siloen i Gedsted er i sommeren 2018 blevet udsmykket af en hollandsk kunstner som et synligt vartegn for den aktive landsby.

PÅ FORKANT MED FREMTIDEN I AABENRAA KOMMUNE

Oplev Aabenraa og bliv klogere på projektet

Se filmen

BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER

FORMÅL MED PROJEKTET

AABENRAA SKAL VÆRE KENDT SOM EN SMUK OG LEVENDE KØBSTAD

Visionen er, at Aabenraa i 2035, hvor byen fylder 700 år som købstad, er den smukkeste, mest levende og moderne købstad i Danmark. For at nå målet har Aabenraa Kommune i samarbejde med Realdania udarbejdet udviklingsplanen 'Fremtidens Aabenraa – Fremtidens Købstad'. Et samlet byråd står bag udviklingsplanen, som tager afsæt i byens stedbundne kvaliteter og potentialer og peger på en række konkrete, skabende og bevarende aktiviteter.

Kulturarvskommuneprojektet er i denne kontekst blevet brugt som løftestang for arbejdet med de bevarende aktiviteter i et tæt samarbejde mellem kommunen, den lokale bevaringsforening og Museum Sønderjylland.

BORGMESTEREN HAR ORDET

EN SMUK, LEVENDE OG TRYG KØBSTAD - OGSÅ I 2035

"Vi fik et wake-up call, da en række af vores bygninger i midtbyen blev affredet ved fredningsgennemgangen for et par år siden. Det var vigtigt for os at have noget at sætte i stedet, for når først kulturarven er væk, så er den væk. Med kulturarvskommuneprojektet har vi fået mulighed for at arbejde målrettet på at bevare vores bygninger og bymiljøer, som både borgerne og turisterne elsker.

Politisk har vi forankret arbejdet i et bygningsforbedringsudvalg, der får midler til at støtte renoveringsprojekter og til arbejdet med bevarende lokalplaner. Byens håndværkere er involveret, og de har fået viden og værktøjer til at være med til at passe på bygningsarven. Og blandt husejerne er der skabt en voksende bevidsthed om deres ansvar for at bevare bygningens historiske værdi.

Med mange gode kræfters hjælp arbejder vi således frem mod byens 700 års købstadsjubilæum i 2035. Det ønsker vi at fejre som en levende, hyggelig og tryg købstad, der tiltrækker både borgere og turister til området. På den måde får vi alle noget ud af, at Aabenraa er en stærk centerby i vores område.

THOMAS ANDRESEN
Borgmester i Aabenraa Kommune

BYMIDTEN UNDER PRES

Aabenraas historiske identitet som handelsby er under pres, hvilket kan aflæses i tomme butikslokaler og nedslidte ejendomme. I forbindelse med fredningsgennemgangen er 16 bygninger blevet affredet, og der er flere eksempler på renoveringer uden tanke på bygningens historie.

De presserende problemstillinger i forbindelse med den faste kulturarv i byens historiske centrum har sat skub i diskussionen om fremtidens handelsby, og hvordan bygningsarven kan sikres for eftertiden.

Det er på den baggrund, at Aabenraa Kommune har søgt om at blive kulturarvskommune.

”Aabenraa er en fin 1700-tals by, som fortjener at blive passet på. Det er et eksemplarisk arbejde, kommunen og dens rådgivere har lavet for at passe på byens bevaringsværdige huse. Både bevarende lokalplaner, vejledning til istandsættelse og stilblade vækker tydeligt gehør lokalt blandt husejere og håndværkere. Og det glæder os at se, at andre kommuner allerede har fået øjnene op for disse værktøjer og efterspørger dem som inspiration.”

MICHAEL LAUENBORG
Enhedschef i Slots- og Kulturstyrelsen

PROJEKTETS RESULTATER I HOVEDTRÆK

Kulturarvskommuneprojektet tager afsæt i Aabenraas historiske bykerne, hvor koncentrationen og kvaliteten af fredede og bevaringsværdige bygninger er størst. Aabenraa har længe arbejdet målrettet med kulturarven for at bevare kvarterer, gader og huse, der vidner om en stolt historie som søfartsby og afspejler placeringen i grænselandet.

Det betyder blandt andet, at kommunens Bygningsforbedringsudvalg giver tilskud til udvendig istandsættelse af fredede og bevaringsværdige ejer- og andelsboliger. Ligeledes arbejder kommunen med ambitiøse områdefornyelsesplaner i både den sydlige og nordlige del af byens hovedstrøg for at skabe liv og oplevelser i de forskellige bydele.

KULTURARVSKOMMUNEPROJEKTET HAR ACCELERERET BEVARINGS- OG UDVIKLINGSINDSATSEN GENNEM TRE HOVEDAKTIVITETER:

1 / VEJLEDNING OG VEDLIGEHOLD

Hvordan kan vi gøre det nemt for ejerne af bevaringsværdige bygninger at sætte deres bygninger korrekt i stand?

Dette spørgsmål er blevet besvaret gennem en række konkrete aktiviteter, der er gennemført i perioden som kulturarvskommune:

- Udarbejdelse af 'Vejledning til istandsættelse', som tager udgangspunkt i lokale bygningstyper. Vejledningen rummer afsnit om blandt andet tage, facader og vægge, vinduer, døre og skiltning. Som supplement til vejledningen er der udarbejdet såkaldte 'stilblade', der forklarer byggestilen i forskellige perioder og hjælper bygningsejerne til at forstå forskellige arkitektoniske stilarter. Vejledning og stilblade er udarbejdet af Jørgen Overbys Tegnestue i tæt samarbejde med Aabenraa Kommune, Aabenraa Byhistoriske Forening og Museum Sønderjylland.

- Etablering af et tæt samarbejde med lokale håndværkere, blandt andet har byens håndværkere været inviteret til flere møder, hvor Vejledning til istandsættelse og Stilblade er blevet introduceret.

- Afholdelse af foredrag og byvandringer for borgerne med det formål at belyse emnet bygningsbevaring.

'Vejledning for istandsættelse' anbefaler husejerne at farvesætte facaderne ud fra Den klassiske jordfarveskala, udarbejdet af Center for Bygningsbevaring i Raadvad.

"Vi har fået en del håndværkere med på at bruge stilblade og vejledning, når de skal rådgive kunderne, men vi skal have flere med. Måske var det en idé, at invitere lærlinge med på byvandringer som en del af uddannelsen.

LENE NEBEL
Teamleder i Aabenraa Kommune

GRATIS ARKITEKTHJÆLP OG ØKONOMISK STØTTE TIL RENOVERING AF BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER

Bevaringsfonden under Aabenraa Byhistoriske Forening yder gratis arkitekthjælp til medlemmer af foreningen, der skal i gang med ombygning af deres bevaringsværdige ejendom. Foreningen kan endvidere give økonomisk støtte i form af lån til udvendig istandsættelse af bevaringsværdige og fredede bygninger. Den økonomiske hånds-rækning til bevaringsindsatsen finansieres af 70 sponsorater fra lokale firmaer.

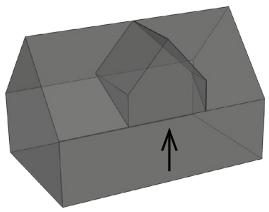

Længehus med gavlkvist i midteraksen

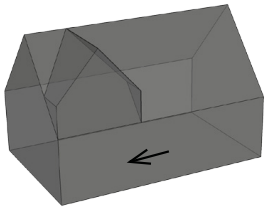

Længehus efter 1850.
Gavlkvisten placeres i en af facadens sider. *(I nyklassicismen centreres gavlkvisten igen)*

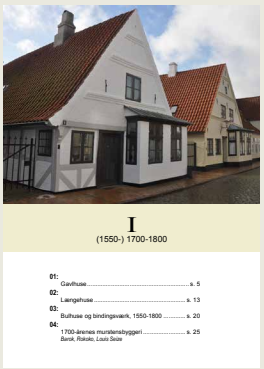

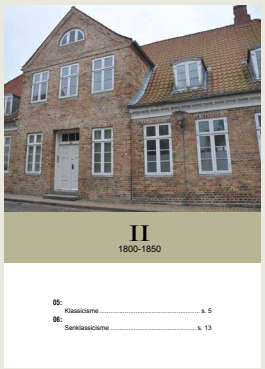

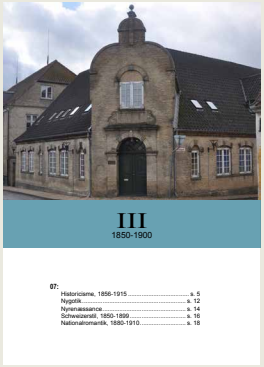

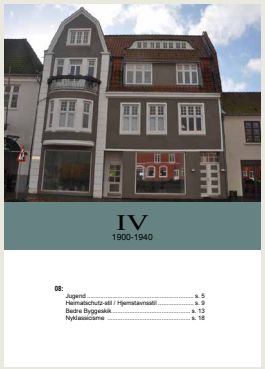

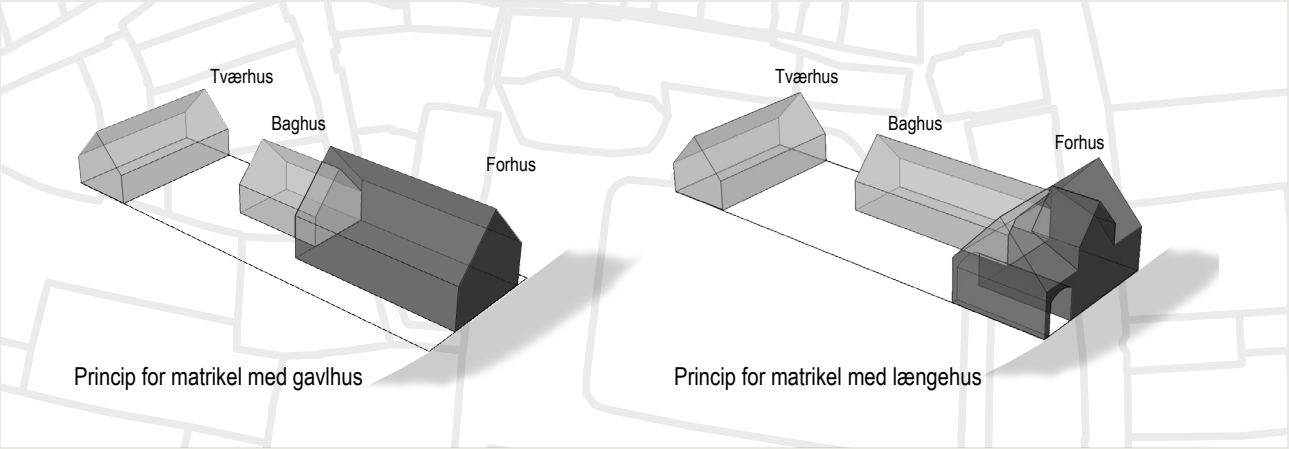

PROJEKTETS RESULTATER I HOVEDTRÆK

2 / FORTÆLLING OG FORMIDLING

Hvordan kan Aabenraa bys historie formidles og tydeliggøres, så den opleves, når man går gennem byen?

Formålet med indsatsen er at opbygge en viden og stolthed om kulturarven hos den enkelte bygningsejer, som kan være med til at sikre og løfte et helt kvarter og bringe liv i byen også efter åbningstid. Indsatsen er udmøntet gennem:

- Nedsættelse af Kulturarvsnetværk drevet i tæt samarbejde mellem Aabenraa Byhistoriske Forening, Museum Sønderjylland og Aabenraa Kommune. Netværket fortsætter sit arbejde i de kommende år.
- Byvandringer arrangeret af Kulturarvsnetværket med fokus på blandt andet den faste kulturarv og det maritime Aabenraa.
- Udarbejdelse af maritim arkitekturguide og manual for skiltning for udvalgte historiske huse.

"Ejendomsmæglerne kan spille en stor rolle i at formidle historien om kvarteret og det enkelte hus, når de sælger en ejendom. Vi har forsøgt at få dem med, men det er ikke lykkedes helt i første omgang. Vi arbejder derfor på at styrke dialogen med mæglerne omkring de økonomiske støttemuligheder, der er til bevaringsværdige huse."

MARTIN WEIHE ESBENSEN
Bevaringsarkitekt i Aabenraa Kommune

3 / BEVARING, BESKYTTELSE OG BENYTTELSE

Hvordan kan der arbejdes med benyttelse af de bevaringsværdige bygninger?

Formålet med dette tema er at lave et juridisk grundlag, der kan sikre de værdifulde områder i byen og udarbejde principper for omdannelse af bevaringsværdige bygninger. Arbejdet med dette tema har ført til:

- Opstart af en proces for en bevarende lokalplan for Nygade, Vægterpladsen og Store Pottergade. Lokalplanen er udarbejdet i samarbejde med Niras.
- Lokalplanen indeholder en zoneinddelt bevaringsstrategi for planens delområder. Der er restriktive rammer for bevaring omkring Vægterpladsen og Pottergade, samt facaderne mod Nygade, mens der er mulighed for udvikling i Møllegade.
- Sideløbende med Kulturarvskommuneprojektet er der udarbejdet en gademanual til den nordlige del af gågaden, bl.a. med forslag til facadefarver, gadeinventar og andre tiltag, der skal give stemning og identitet til et område, som i dag er ramt af butiksdød.

HVAD HAR VI LÆRT OG HVAD KAN ANDRE LÆRE AF VORES PROJEKT

SÆT ET KLART MÅL

"Det er vigtigt, at man i et projekt som dette har et klart mål. For os er det langsigtede mål, at vi i 2035, når vi har 700 års købstadsjubilæum, er en driftig og levende købstad. Det er en arv, som vi er forpligtet til at bære videre til kommende generationer, så borgerne til stadighed er stolte af deres by og dens historie."

THOMAS ANDRESEN, Borgmester i Aabenraa Kommune

DER SKAL FOKUS OG KNOFEDT TIL AT SKABE RESULTATER

"Det kræver fokus og masser af knofedt at lykkes med et projekt som dette. Hvis ikke jeg havde ringet til hver eneste af byens håndværkere for at få dem med til et håndværkermøde om renovering af bevaringsværdige ejendomme, tror jeg ikke, der var kommet en eneste. Medierne er også en uhyre vigtig medspiller. Får man bevaringsforening, kommune og medier til at spille sammen, har man en stærk treenighed, der kan få tingene til at ske."

SVEND NIELSEN, Formand for Aabenraa Byhistoriske Forening

ILDSJÆLE GØR FORSKELLEN

"Vi har fået et rigtig godt samarbejde med Aabenraa Byhistoriske Forening og Museum Sønderjylland omkring arrangementer for borgerne, hvor mange møder op. Interessen fra borgerne oplevede vi senest, da vi inviterede til borgermøde omkring en ny bevarende lokalplan for et af de gamle bykvarterer. Der var intens og konstruktiv dialog om udviklingen af kvarteret. Ildsjæle gør hele forskellen, som her i Aabenraa, hvor Aabenraa Byhistoriske Forening gør et kæmpe frivilligt arbejde for at nå bredt ud med budskaberne om kulturarven."

MARTIN WEIHE ESBENSEN, Projektleder på kulturarvskommuneprojektet i Aabenraa

HVIS DU ØNSKER AT VIDE MERE OM PROJEKTET
Alle dokumenter, herunder 'Vejledning til istandsættelse' og 'Stilblade for købstadens bevaringsværdige bygninger', er tilgængelige på Aabenraa Kommunes hjemmeside:
www.aabenraa.dk/borger/flytning-bolig-og-byggeri/arkitektur-og-bevaring/

HÅNDVÆRKERNE ER AMBASSADØRER FOR KULTURARVEN

"Stilbladene og vejledningen kan vi som håndværkere bruge som en slags dialog- og salgsmateriale, når vi taler med husejerne om istandsættelse. Det er en hjælp både for husejerne og for os. Det åbner øjnene hos borgerne og hos politikerne, der kan se værdien af at have en historie at fortælle om husene og byen. Jeg håber også, at det kan være med til at øge interessen for håndværksfagene, fordi der kommer nye vinkler på arbejdet."

ANDREAS NIELSEN, Malermester i Aabenraa med ca. 30 ansatte

BYVANDRINGER UDSOLGT PÅ ET PAR TIMER

"To fortællinger skiller Aabenraa ud som købstad, historien om søfart og placeringen i grænselandet. Vi oplever stor interesse blandt borgerne, når vi arrangerer byvandringer om disse fortællinger og andre. De er som regel udsolgt i løbet af et par timer."

MIKKEL LETH JESPERSEN, Museum Sønderjylland

VORES FÆLLES KULTURARV I NÆSTVED

Oplev kulturarvskommune-projektet i Næstved

Se filmen

AKTIVERING AF KULTURMILJØER

FORMÅL MED PROJEKTET

KULTURMILJØER SOM LØFTESTANG FOR UDVIKLING

Formålet med kulturarvskommuneprojektet i Næstved Kommune er at undersøge, hvordan man kan bruge kulturmiljøer forretningsmæssigt og som løftestang for udvikling. Resultatet sigter mod en øget synlighed af kulturmiljøerne samt en beskrivelse af udviklingspotentialerne for udvalgte miljøer. Dermed skal projektet sikre, at arbejdet med kulturmiljøerne bliver en naturlig del af kommunens nuværende og kommende udviklingsprojekter.

Næstved Kommune har allerede lavet et vigtigt stykke arbejde med kortlægning af 100 kulturmiljøer. Bevaring af kulturmiljøerne har dog indtil nu været et mål i sig selv frem for et middel til at opnå andre mål. Nu skal kulturmiljøerne i spil, så de kan være med til at skabe værdi i forhold til oplevelser, fritid, turisme, bosætning og erhverv. På den måde kommer kulturmiljøerne til at indgå som en del af fremtidssikringen af kommunens byer og landdistrikter.

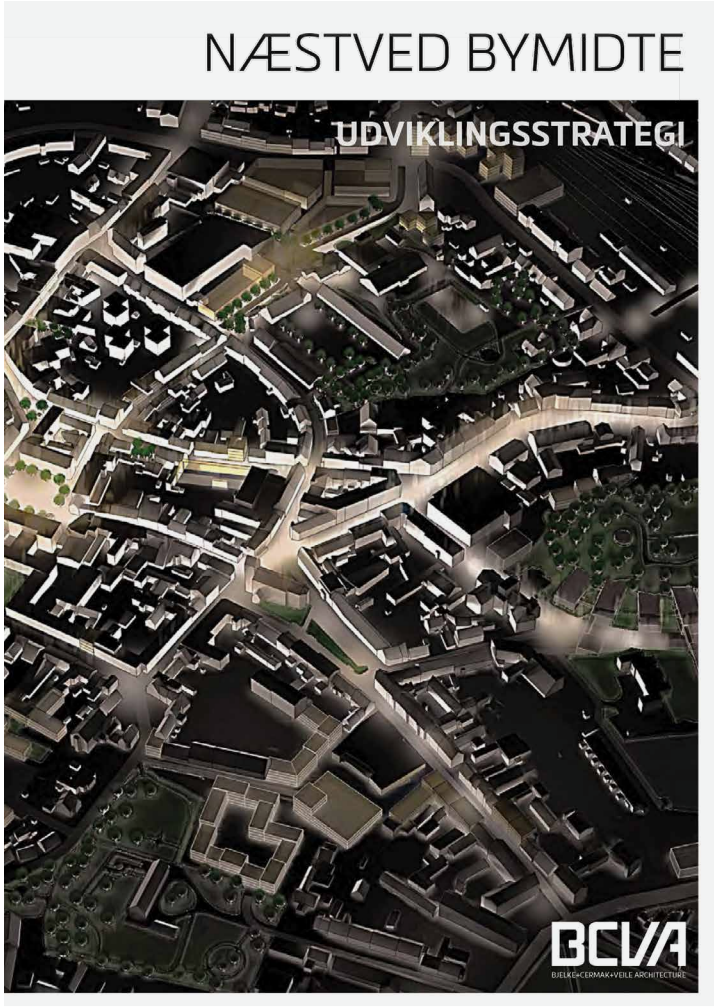

STYRKE POSITIONEN SOM TONEANGIVENDE KOMMUNE

Med en stolt industrihistorie, flere uddannelsesinstitutioner og en central position i Sydsjælland ønsker Næstved Kommune at styrke sin rolle som toneangivende kommune, der kan vedblive med at tiltrække borgere, turister og investeringer.

Kulturmiljøerne i Næstved Kommune rummer unikke fortællinger og uforløste potentialer, der kan understøtte denne ambition og skabe endnu mere liv i den aktive kommune.

UDVALGSFORMANDEN HAR ORDET

NÅR VI LAVER UDVIKLINGSPLANER, SKAL KULTURARVEN TÆNKES IND FRA STARTEN

"Kulturarvsprojektet har øget bevidstheden om kulturmiljøernes potentiale i både byrådet og i administrationen. Vi har netop besluttet en udviklingsstrategi for Næstved bymidte, hvor kulturmiljøer og bevaringsværdige bygninger er tænkt ind som vigtige elementer i den fremtidige udvikling. Udviklingsstrategien har blandt andet ført til en ny lokalplan for bymidten med markant strengere krav til bevaring, end vi havde før.

Den viden vi har opnået gennem kulturarvskommuneprojektet skal bruges aktivt, når vi planlægger for nye områder, blandt andet den forestående udvikling af havneområdet. Vi kan nu italesætte værdien af at bygge videre på det, der er – historien, sjælen, det levede liv - over for investorerne. For borgerne vil det forhåbentligt på længere sigt betyde en endnu mere interessant by for både unge og ældre.

Det fine ved vores projekt er, at det ikke kun fokuserer på bymidten. Vi har en masse kulturmiljøer rundt omkring i kommunen både i byerne og på landet. Nu har vi fået en metode til at bruge værdierne aktivt til glæde for borgere og besøgende. Byrådet har som det næste skridt ønsket sig en udviklingsplan for fiskerlejet Karrebæksminde som afsæt for udvikling af en af vores kulturperler".

DANIEL LILLERØI, Formand for Plan- og Erhvervsudvalget i Næstved Kommune

PROJEKTETS RESULTATER I HOVEDTRÆK

FRA 100 KULTURMILJØER TIL TO PILOTPROJEKTER

For nogle år siden kortlagde Næstved Museum i tæt samarbejde med Næstved Kommune 100 kulturmiljøer. Denne kortlægning har været udgangspunktet for kulturarvskommuneprojektets arbejde med at identificere to til tre kulturmiljøer med størst potentiale for udvikling i de næste par år. De udvalgte miljøer skal tjene som mønstereksempler for udvikling af andre kulturmiljøer.

Ved hjælp af metoden 'Screening af Kulturmiljøer' og metoden 'Potentialevurdering af kulturmiljøer' samt møder med politikere, borgere, erhvervsliv og interesseorganisationer har kommunen besluttet i første omgang at arbejde videre med to vidt forskellige kulturmiljøer med hvert deres potentiale.

Valget er faldet på Sct. Peders Kirkeplads i centrum af Næstved, der spiller en hovedrolle i udviklingen af bymidten og fungerer som trinbræt til den fremtidige udvikling af havneområdet; og Karrebæk/Karrebæksminde, en landsby og et fiskerleje ca. 15 km fra Næstved, der er et yndet fritids- og feriemål.

SE POTENTIALEKATALOGERNE PÅ
Næstved – Kulturarvskommune

I udviklingsstrategien for Næstved Bymidte spiller kulturmiljøerne en vigtig rolle.

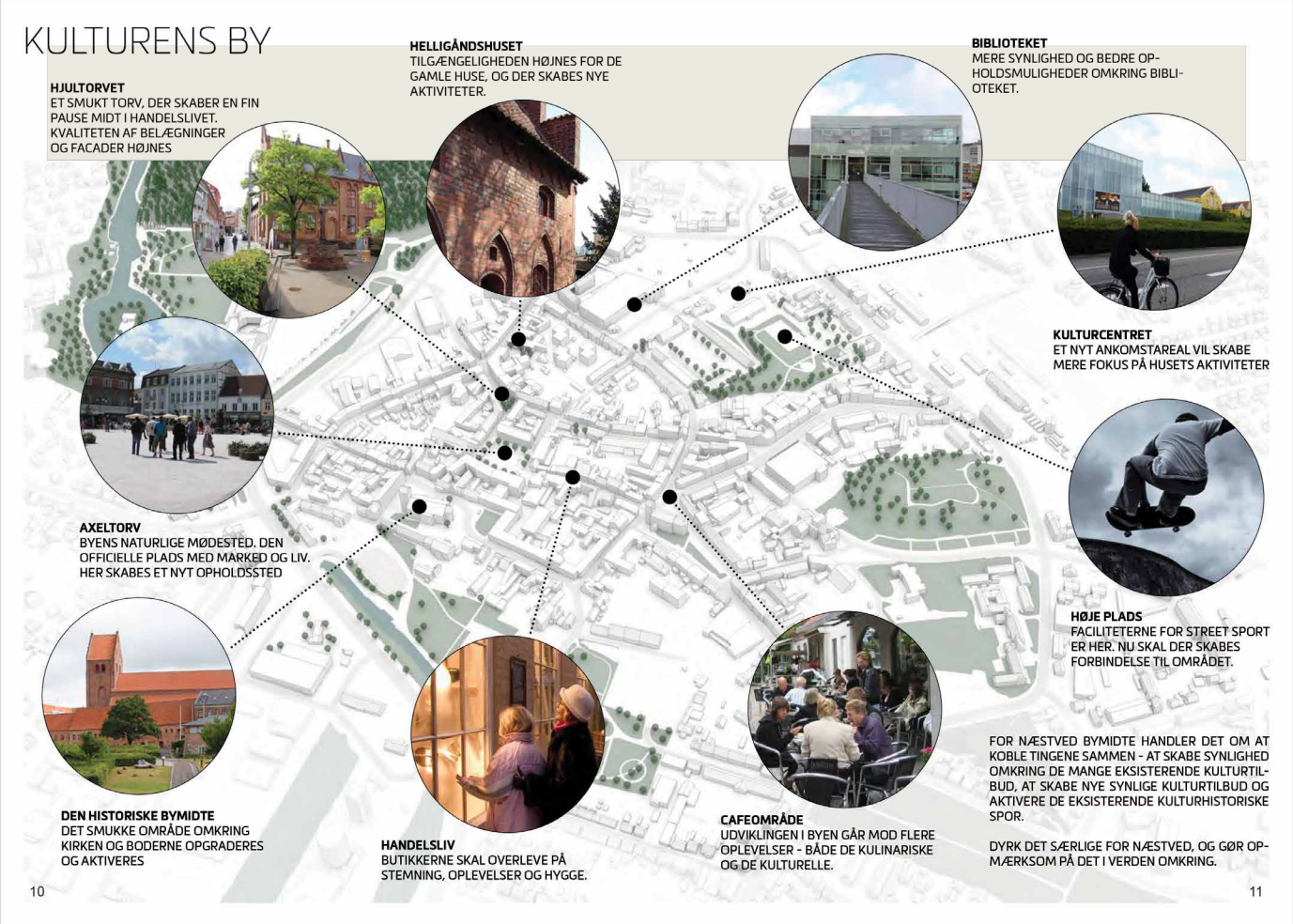

FORANKRING HOS POLITIKERE, FORVALTNING OG BORGERE

Ud over prioritering af kulturmiljøer og udarbejdelse af potentialekataloger for Sct. Peders Kirkeplads og Karrebæk/Karrebæksminde har involvering af 1) politikerne, 2) administrationen og 3) borgerne været vigtige temaer i Næstved Kommune.

1 / POLITISK FORANKRING

Gennem forløbet har der løbende været afholdt møder med politikerne, senest et temamøde om potentialerne på Sct. Peders Kirkeplads og i Karrebæksminde. Projektet har styrket politikernes bevidsthed om kommunens helt unikke kulturmiljøer, deres forretningsmæssige potentiale og hvordan de adskiller Næstved fra andre kommuner og kan bruges som et aktiv i udviklingen fremadrettet.

Første prioritet i byrådet er udviklingen af Sct. Peders Kirkeplads som et trinbræt til en fremtidig udvikling af havneområdet. Interessen for udviklingen i Karrebæk/Karrebæksminde er også vakt, og der er ønske om at få omsat potentialekataloget til en egentlig udviklingsplan for det fjordnære område.

2 / TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE I ADMINISTRATIONEN OG MED MUSEET

Kulturarvskommuneprojektet har katalyseret et stærkt tværfagligt samarbejde mellem de administrative centre for planlægning, byggesag, natur, kultur, turisme, kommunikation og med Næstved Museum. Undervejs har centrene og repræsentanter fra museet deltaget i workshops og bidraget med deres perspektiver og viden om potentialet i de enkelte kulturmiljøer.

Ønsket er, at opmærksomheden på kulturarven og det tværfaglige samarbejde om at aktivere den kan fortsættes. Helt konkret har kulturmiljøerne fået en central plads i turismetillægget til kommunens planstrategi.

KULTURHISTORIEN – EN LEVENDE FORTÆLLING

Oplevelser i Næstved Kommune skal finde historisk tyngde i kommunens mangfoldighed af kulturmiljøer og landskaber. Vi sætter en ære i at være kultursarvskommune, og vi ser vores fælles historie og kulturelle rigdom som den røde tråd i vores fælles fortælling. Kulturhistorien om Næstved skal både omhandle fortidens industrieventyr som Maglemølle Papirfabrik og Holmegård Glasværk, men også give plads til nutidens kreative ungdomskultur med verdenskendt "street art" og fantasifulde events, der fylder Næstveds gader og stræder med hverdagsoplevelser.

Fra Næstved kommunes turismetillæg til Planstrategien, 2018

”Vores filosofi gennem projektet har været, at det der giver mening for borgerne giver mening for politikerne og i sidste ende for investorerne. Når vi vælger at arbejde videre med kulturmiljøer, hvor borgernes engagement er stort, sikrer vi også, at projektet lever videre.”

STIG HÅKANSSON, Planlægger i Næstved Kommune

3 / INVOLVERING AF BORGERNE

Kommunen har nedsat et ressourcenetværk med borgere og interesseorganisationer med særlig interesse for kulturmiljøer. Netværket har været med til at diskutere og prioritere det videre arbejde med kulturmiljøerne.

Et særligt fokusområde i projektet har været at knytte an til byens miljøer inden for street-art, graffiti og iværksætteri for at inddrage de yngre målgrupper. En konkret idé er, at Ungdomsskolens lidt ældre elever eksponeres for kulturmiljøet Maglemølle i lyset af Næstveds stærke hiphop kultur.

Som en del af kulturarvskommuneprojektet bliver der lavet en række små film om sjove og skæve kulturmiljøer, som deles via de sociale medier. Endvidere arbejdes der med tanken om at invitere borgerne til en afsluttende konference om projektets resultater og næste skridt.

”Næstved Kommune er rig på kulturarv og kulturmiljøer, så det kan være svært at vælge, hvad man skal prioritere. Kommunen er lykkes med at finde metoder til at foretage denne prioritering, så de kan fokusere indsatsen på den korte bane omkring et par steder. Det er spændende, at kommunen så målrettet arbejder på at aktivere sine kulturmiljøer. Det arbejde glæder vi os til at følge og blive klogere af.”

ANNE-LINE MØLLER SUTCLIFFE
Projektleder på Kulturarvskommuneprojektet III, Slots- og Kulturstyrelsen

HVAD HAR VI LÆRT OG HVAD KAN ANDRE LÆRE AF VORES PROJEKT

BRUG KULTURARVEN SOM ET AKTIV I BYUDVIKLINGEN

" Jeg oplever stor interesse for, at vi bruger kulturarven forretningsmæssigt til at udvikle nye bymiljøer. Vi står over for flere udviklingsprojekter i kommunen, blandt andet havneområdet. En mulighed er at rive alt ned og starte forfra. Men jeg tror ikke, det er den rigtige løsning. Folk vil bo i et område med liv og historie, og her kan vi bruge sporene fra fortidens erhverv på havnen, fx den gamle papirfabrik Maglemølle. Vi er ikke nået til konkrete udviklingsplaner endnu, men jeg forventer, at med den viden vi har nu, kommer kulturmiljøerne til at spille en rolle."

DANIEL LILLERØI, Formand for Plan- og Erhvervsudvalget i Næstved Kommune

VÆRDIEN AF ET HÅNDGRIBELIGT PRODUKT

"Jeg er vild med Aabenraas stilblade og vejledninger til istandsættelse af bevaringsværdige ejendomme. De har fået noget meget konkret ud af projektet, som de kan bruge i mange år fremover. Det har inspireret os til at tænke – hvad er vores produkt? Vores produkt er en metode til at prioritere og udvikle kulturmiljøer, som vi kan forfine og bruge i mange år fremover. Metoden sætter os også i stand til at dokumentere værdien af kulturmiljøerne, så det bliver nemmere for politikerne at forholde sig til vores planer og ønsker til udvikling."

PETER SØNDERGAARD, Planchef i Næstved Kommune

SLÅ IKKE FOR STORT BRØD OP

"Af flere grunde er vores kulturarvskommuneprojekt gået gennem flere hænder i løbet af projektperioden. Fra at være meget bredt er projektet gennem processen blevet skåret til, så vi er endt op med et klart fokus på at finde frem til en metode til at udvikle de mange kulturmiljøer, vi har i kommunen. Processen har lært os, hvor vigtigt det er at have et klart og realistisk mål, før man går i gang. Hellere fokus på få ting frem for at skyde med spredehagl. "

TRINE STIG ELMER, Projektleder

HVIS DU ØNSKER AT VIDE MERE OM PROJEKTET
Se kortlægningen af 100 Kulturmiljøer i
Næstved Kommune
Link til website

KUNSTEN ER AT FINDE BALANCEN MELLEM BEVARING OG UDVIKLING

"Når man taler om bevaring kan man sammenligne med et træ, der bliver fredet. Må træet så ikke gro mere? En by er som træet en levende organisme, som skal have lov til at gro. Det handler altså om, hvordan vi både kan bevare og udvikle på én og samme tid. Deri består kunsten. Som en af ildsjælene i Karrebæksminde håber jeg, at vi kan finde balancen i udviklingen af miljøet fremadrettet."

PALLE BIRK, Fhv. museumsleder på Næstved Museum
og aktiv i Karrebæksminde Fiskeri- og Bymuseum

KULTURARVEN ER LØFTESTANG FOR TVÆRFAGLIGT SAMARBEJDE

"En vigtig gevinst ved kulturarvskommuneprojektet er, at vi har styrket det tværfaglige samarbejde i administrationen. Gennem samarbejde på tværs mellem centre for turisme, natur, kultur, bevaringsværdier og byggesager har vi fået belyst mulighederne for aktivering af kulturmiljøerne helt bredt."

STIG HÅKANSSON, Planlægger i Næstved Kommune

HOLMEGAARD GLASVÆRK BLIVER NYT OPLEVELSESCENTER FOR DE KREATIVE ERHVERV

Holmegaard Glasværk er udpeget som et centralt kulturmiljø i Næstved Kommune. Holmegaard Glasværk er med støtte fra flere fonde under omdannelse til et moderne og højteknologisk oplevelsescenter for glas, keramik og designkulturhistorisk museum.

Det ny Holmegaard indvies i 2018. På Det ny Holmegaard vil Danmarks eneste bevarede glasværk og Nordens største glassamling blive anvendt til at fortælle industriens eventyr. Historien om Kähler keramikfabrik og Kähler-samlingen fra Næstved Museum flytter ligeledes ind på Holmegård som en del af kunsthåndværkets stærke tradition i det sydsjællandske.

GREVES KYSTSTRÆKNING – FORTIDENS FREMTID

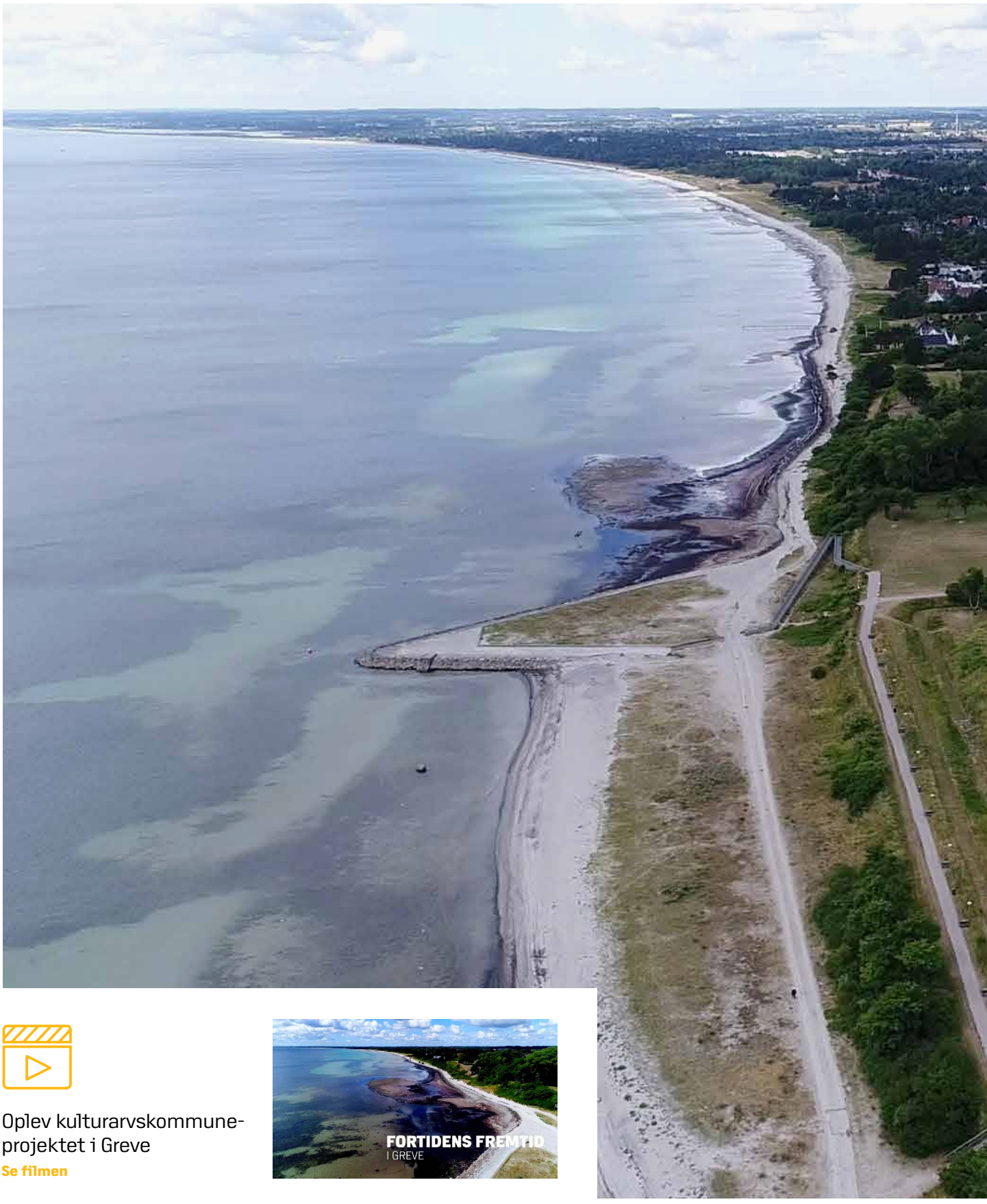

Oplev kulturarvskommune-projektet i Greve

Se filmen

BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER OG KULTURMILJØER

FORMÅL MED PROJEKTET

NYTÆNKNING AF STRANDVEJEN I GREVE

Formålet med kulturarvskommuneprojektet i Greve er at revitalisere de 8,5 km strandvej, der løber gennem kommunen fra Hundige i nord til Karlslunde i syd. Som et resultat af kraftig vækst og tilflytning er områderne langs Strandvejen gennem de sidste årtier blevet udsat for store forandringer uden en samlet plan. Sommerhus- og erhvervsmiljøer er omdannet til parcelhuskvarterer, og Strandvejen fremstår som en trafikeret og identitetsløs hovedpulsåre mellem København og Køge.

Kulturarvskommuneprojektet lægger grundstenen til en fornyet forståelse af Strandvejens historie og potentiale. Projektet sætter ord på områdets kernefortællinger, blandt andet om ferieliv og velfærdssamfund, som kan bruges til at styrke fællesskabsfølelsen i en kommune med mange tilflyttere og mange forskellige kulturelle baggrunde.

Som en vigtig del af projektet, er der udpeget kulturmiljøer langs Strandvejen, og der er lavet en helhedsplan for udviklingen af strandvejsområdet. Endvidere er der udarbejdet konkrete potentialeplaner for to hovedområder i henholdsvis den nordlige og den sydlige del af Strandvejen. Disse to områder skal udvikles som attraktive, lokale samlingspunkter og som oplevelsespunkter for danske og udenlandske turister med Mosede Fort Museum som et fyrtårn.

BORGMESTEREN HAR ORDET

KULTURARVEN ER ET KOMPAS FOR UDVIKLINGEN

”Generelt mener jeg, at vi i Danmark er ved at blive svage på vores kultur og vores fortid. Men det er vigtigt, at vi står fast på det, vi kommer fra. Kulturarvskommuneprojektet er kommet som en kærkommen lejlighed til at få en bevidsthed om vores kulturarv i Greve, at vi ikke bare er en kedelig forstadskommune, men meget mere end det.

Vi har ønsket at bruge projektet til at finde løsninger på nogle af de udfordringer, vi står overfor i kommunen og til at berige os med konkrete løsninger, som kan være med til at skabe lokal udvikling, tiltrække nye borgere og turister og understøtte erhvervsudviklingen.

Jeg vil gerne fremhæve Villa Sitka på den nordlige del af Strandvejen som et eksempel. Her ligger en fantastisk villa og have, som var et af de første sommerhuse i området. Villaen har haft en lang historie som privat sommerhus og senere udlejningsejendom. I dag ejer kommunen Villa Sitka, og i Byrådet taler vi i øjeblikket om, hvordan vi optimalt kan udvikle villa og have som et attraktivt kulturmiljø i de kommende år.

Vi har allerede investeret i udvikling af Mosede Fort på den sydlige del af Strandvejen. Her fortæller Mosede Fort Museum den interessante historie om Danmarks rolle som neutral stat i 1. Verdenskrig. Vi søger fortsat midler til at udbygge museets aktiviteter som et vigtigt nationalt museum, der også kan være med til at trække turister til Greve.”

PERNILLE BECKMANN
Borgmester Greve Kommune

KULTURARVEN TRUET AF VÆKST OG TILFLYTNING

I mange kommuner er kulturarven truet af fraflytning og manglende ressourcer til at bevare og skabe liv i bevaringsværdige bygninger og værdifulde kulturmiljøer.

I Greve Kommune er udfordringen den modsatte. Med 25 km til Københavns centrum og en placering tæt på vandet er Greve en magnet for købestærke husejere. Kulturarven er her truet af ønsker om at rive ned, bygge nyt og større eller renovere uden hensyntagen til husets oprindelige udtryk. Samtidig er Greve en typisk forstad, en by med flere små spredte bymidter og uden et naturligt samlingspunkt. Området kan opfattes som historie- og identitetsløst. Kulturarvskommuneprojektet er vigtigt for at værne om både den faste og den immaterielle kulturarv og for at skabe tilhørsforhold og samhørighed blandt borgerne.

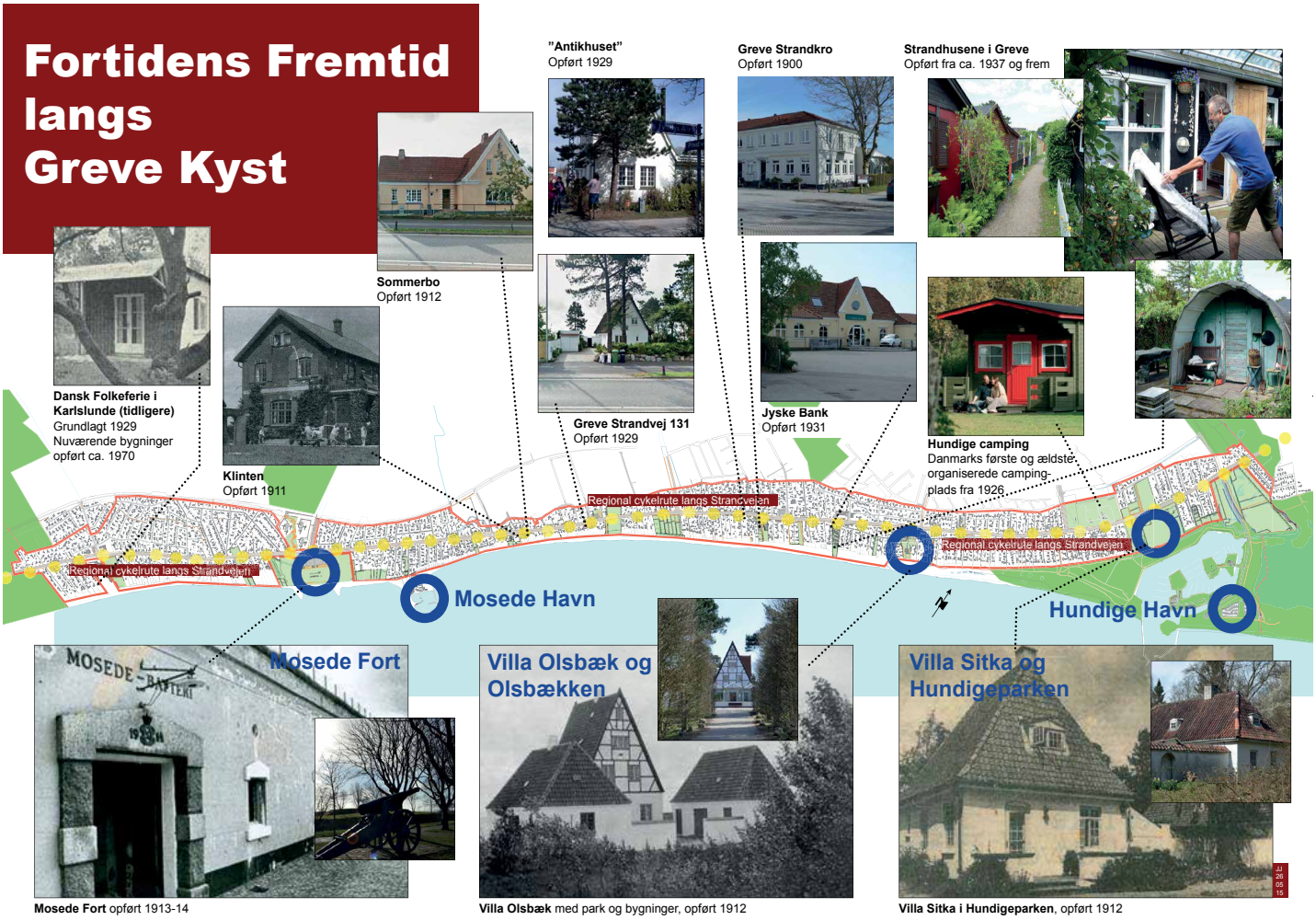

PROJEKTETS RESULTATER I HOVEDTRÆK

Kulturarvskommuneprojektet har katalyseret et stærkt samarbejde mellem Greve Kommune og Greve Museum. Samarbejdet vil få stor betydning for den fremtidige udvikling i kommunen med kulturarven som et fælles omdrejningspunkt.

PROJEKTET ER TEMATISERET I TRE SPOR:

1 / FORTÆLLING OG FORMIDLING

Som grundlag for kulturarvskommuneprojektet er der udarbejdet en samlet grundfortælling for Strandvejsområdet fra tiden lige før 1. verdenskrig, hvor de første sommerhuse dukker op, og frem til udviklingen af velfærdssamfundet. Fortællingen er udviklet i samarbejde med konsulenthuset Hasløv og Kjærsgaard.

Som en del af formidlingen af grundfortællingen til borgerne, har kommunen og museet taget de sociale medier i brug. Der er lavet en række små videofilm, blandt andet om Villa Olsbæk, Greve Badehotel, Hundige Camping, Mosede Havn og Mosede Fort, som alle er blevet delt via YouTube og Facebook.

Næste skridt i formidlingsopgaven er en digital folder med information om de 43 bevaringsværdige bygninger, der er udpeget langs Strandvejen. Folderen skal styrke ejernes og borgernes viden om og interesse for bygningerne.

Greve Museum har fuld gang i udviklingen af museets aktiviteter og søger om midler til blandt andet at etablere en historisk legeplads med genstande og fortællinger fra 1. verdenskrig. Museet Mosede Fort – Danmark 1914-18 knytter også an til oplevelser på Mosede Havn som en gammel fiskeri- og industrihavn.

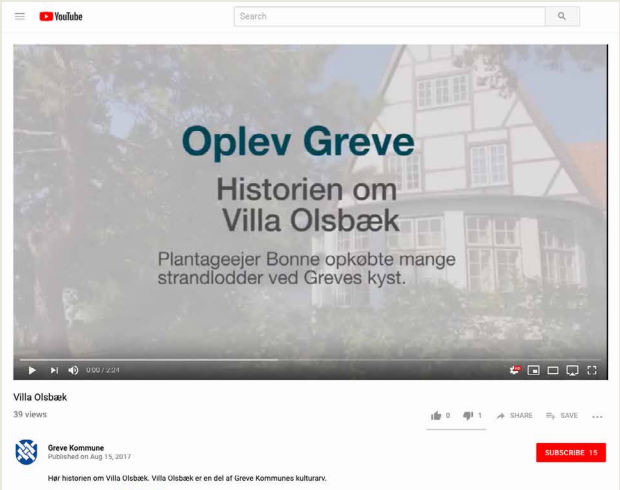

"Selvom de små film til YouTube er ganske korte, kræver det mange ressourcer at lave dem. Men pengene er givet godt ud, for de bliver set og delt af mange. Især fordi vi bruger kommunens kanaler for at nå ud til borgerne. Filmen om Greve Badehotel er fx blevet set næsten 20.000 gange."

MIKKEL HANSEN STAGE
arkivar på Greve Museum

”I Greve har man i projektet formået at få en stor fortælling ud af ret ydmyge kulturarvsspor. Kulturarven er ikke så prangende her, men kommunen fortæller en bred historie om velfærdssamfundet og fritidslivet, som ligger tæt op ad det danske DNA. Jeg tror, det kan inspirere mange andre kommuner omkring hovedstaden til at få fat i kulturarven og bruge den aktivt.”

ANNE-LINE MØLLER SUTCLIFFE
Projektleder på Kulturarvskommuneprojekt III, Slots- og Kulturstyrelsen

Mosede Fort – Danmark 1914-18 er et kulturhistorisk museum og fortæller historien om, hvordan Danmark holdt sig neutralt gennem 1. verdenskrig og brugte et aktivt handels- og velfærdsforsvar som afgørende supplement til det militære forsvar.

PROJEKTETS RESULTATER I HOVEDTRÆK

Indsatsområde:
Mosede Fort & Havn
Mosede Fort og Mosede Havn som et samlet oplevelsesrum: museum, gastronomi og kultur. Samme og overtak over udsat fra Greve Museum og interessenter fra Mosede Havn.
HAVNESTRØGET
Bygning
Bygning
Bygning

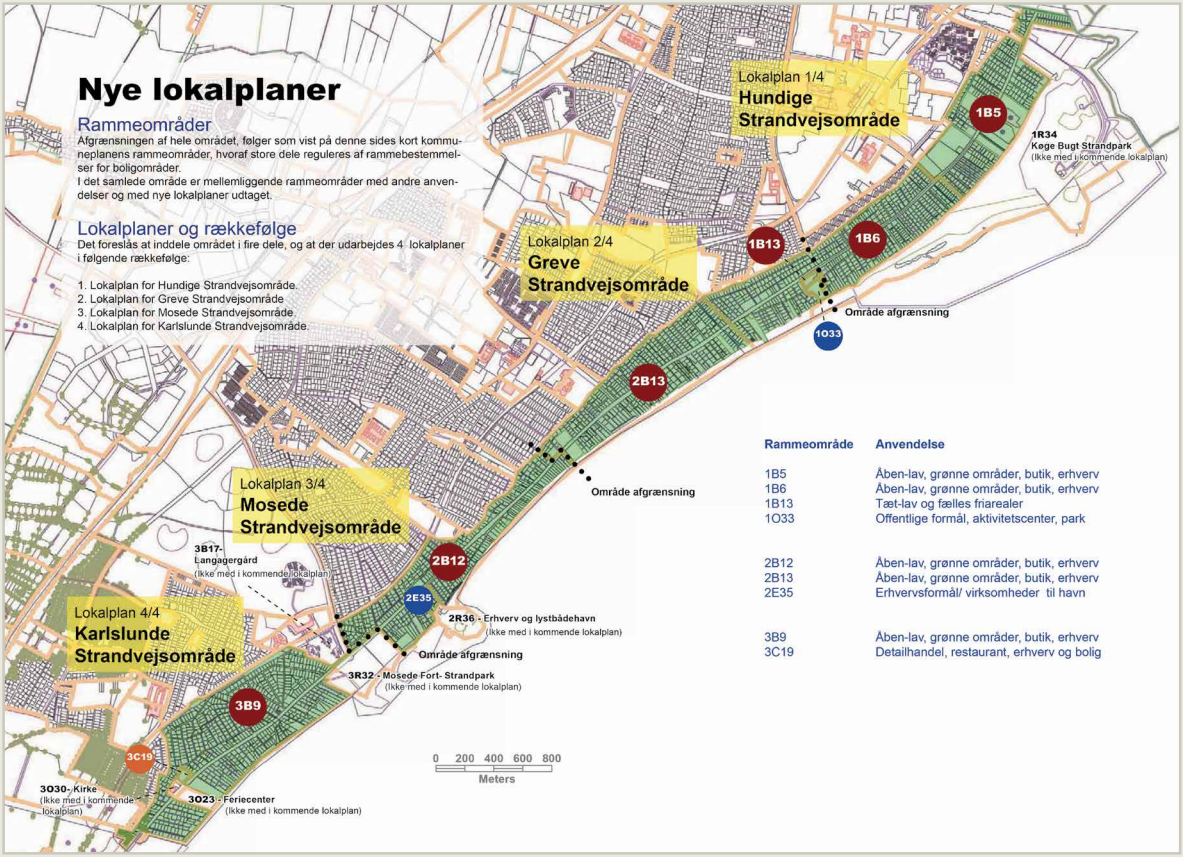

3 / UDVIKLING OG FORNYELSE

Kortlægningen af kulturmiljøer har været en vigtig brik i udarbejdelsen af en helhedsplan for Strandvejen. Helhedsplanen har fastlagt de overordnede intentioner for udviklingen af området og har dannet rammen for fire nye lokalplaner.

I 2016-18 har Byrådet godkendt de fire nye lokalplaner for Hundige, Greve, Mosede og Karlslunde. Formålet med lokalplanerne er, at der på den ene side skabes bedre sammenhæng i området og på den anden side tages hensyn til hver bydels særlige kvaliteter. Lokalplanerne sikrer nytænkning og opdatering af hele Strandvejsområdet, så det lever op til tidens behov og indtænker de historiske og kulturelle værdier.

Byrådet har besluttet, at de to potentialeområder for henholdsvis Hundige og Mosede skal indarbejdes som indsatsområder i Planstrategien 2019 for at sikre fortsat opmærksomhed på områdernes udvikling. Konkret bliver der udarbejdet en helhedsplan for Hundige Øst for at styrke det grønne rum, der gennem parkområdet ved Villa Sitka, forbinder Hundige Parken med kysten og Greve Marina.

HVAD HAR VI LÆRT OG HVAD KAN ANDRE LÆRE AF VORES PROJEKT

HOLD FAST OG BYG VIDERE

"Vi har en tendens til at fravælge aktiviteter på kulturarvsområdet, når der skal prioriteres i kommunerne. Med kulturarvskommuneprojektet har vi fået mulighed for at få værdierne frem i lyset og bygge en platform, som vi nu kan tage videre i den takt, som kommunens ressourcer tillader. Vi bliver ikke færdige i morgen, men vi har en langsigtet intention om udvikling af flere områder langs Strandvejen."

PERNILLE BECKMANN, Borgmester i Greve Kommune

GRUNDIG KORTLÆGNING SIKRER FOKUS

"Kortlægning af værdierne langs Strandvejen har været frugtbart for kommunen. Museet har spillet en vigtig rolle i at åbne vores øjne for de mange lag, der findes i Strandvejens historie, og som vi skal tage med os videre i planlægningen. Jeg tror, det er vigtigt at bruge god tid på at finde ud af, hvor værdierne er, før man begynder at bevare. Og så er det vigtigt at inddrage borgerne, så alle kan se den røde tråd i arbejdet og kan arbejde med. Det kunne vi have gjort bedre her hos os i de første faser, men det er et vigtigt næste skridt."

MORTEN STENAK, Teamleder i Planteamet i Greve Kommune

BRUG KONSULENTERNE RIGTIGT

"Før man tager konsulenter ind på projektet skal man internt blive helt skarp på konsulenternes rolle. Vi fik nok konsulenterne i gang for tidligt, før vi var helt klar på formålet, og så kom de til at lave noget af det arbejde, vi selv kunne have gjort. Sørg i stedet for, at konsulenterne tilfører nye værktøjer fx til udpegning af bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer. Det giver mere for pengene og bruger ressourcerne bedre."

MIKKEL HANSEN STAGE, Arkivar på Greve Museum

HVIS DU ØNSKER AT VIDE MERE OM PROJEKTET
Find mere om projektet på Kulturarv i Greve
Link til Kulturarv i Greve

UDVIKLING LANGS STRANDVEJEN ER BLEVET ET FÆLLES ANLIGGENDE

”Det har været rigtig godt, at kulturarvskommuneprojektet tog udgangspunkt i en afgrænset del af kommunen – Strandvejen, stranden og havnene. Vi har fået væsentlig større bevaring og formidling af kulturarven i strandvejsområdet på den måde. Den helt store gevinst er, at museets visioner og planer nu er tænkt sammen med planlæggernes, politikernes og borgernes interesser. Udviklingen af hele området inklusiv museet på Mosede Fort er i højere grad blevet et fælles anliggende.”

HENRIETTE BUUS, Museumsleder Greve Museum

Bebyggelsen i Hundige Parcelforening Gammel Havnevej 7-15 er udpeget som særligt værdifuldt kulturmiljø i Greve Kommuneplan 2016.

”Vi er i foreningen glade for at være udpeget som kulturmiljø, for så er vi sikret en fremtid her midt i et område for helårshuse. Byggemanualen sikrer, at gruppen af huse bevarer deres ensartede præg. Der er mange ønsker til istandsættelse og mange vil gerne bygge større. Nu har vi vedtaget rammerne for, hvad man må og hvad man ikke må.”

LIV FUGL, Kasserer i parcelforeningen

LEVER ARBEJDET MED KULTURARVEN VIDERE, NÅR PROJEKTET ER SLUT?

VI HAR SPURGT FIRE KOMMUNER, SOM TIDLIGERE HAR VÆRET KULTUR-ARVSKOMMUNER, OM BETYDNINGEN AF PROJEKTET OG DE LANGSIGTEDE, BLIVENDE RESULTATER.

HALSNÆS (2008-10)
VORDINGBORG (2008-10)
HJØRRING (2005-7)
HVIDOVRE (2005-7)

STÅLSAT KULTURARV I HALSNÆS

EN GANG KULTURARVSKOMMUNE – ALTID KULTURARVSKOMMUNE

I følge udvalgsformand Helle Lunderød har det målrettede arbejde med den industrielle kulturarv i Halsnæs forandret kommunen for altid. Kulturarven er blevet en vigtig brik i den lokale selvforståelse og samtidig en strategisk udviklingsressource, som giver retning på investeringer og aktiviteter og er med til at gøre området levende og interessant for borgere og gæster.

FAKTA OM PROJEKTET

Periode:
2008-10

Hovedtema:
Synliggøre Frederiksværks enestående industrihistorie med henblik på at skabe lokal identitet og bæredygtig turisme.

"Projektet har betydet utroligt meget for os. Før var vi gode til at tale os selv ned, men projektet gav os indblik i vores egne ressourcer, udsyn og et internationalt perspektiv. Vi har genfundet stoltheden og ved, at vi har meget at byde på, og at vi kan få meget ud af at bruge det, vi har. Vi er kommet langt, men har stadig masser af projekter og aktiviteter i støbeskeen. Arbejdet med kulturarven er fast forankret i byrådet, og vi er alle enige om, at vi er på en rejse, der rækker langt ind i fremtiden. I 2018 stod vi over for at finde store besparelser på budgettet, men fastholdt anlægskronerne til udvikling af kulturarven. Et godt bevis på, hvor vigtigt vi anser arbejdet med kulturarven for at være."

HELLE LUNDERØD
Formand for udvalget for kultur, idræt og demokrati i Halsnæs Kommune

HELLE LUNDERØDS 6 KULTURARVSRÅD

- Udvis mod og vedholdenhed i arbejdet med kulturarven
- Betragt kulturarven som en ressource
- Sørg for at give kulturarven en solid politisk forankring
- Gør kulturarven til et punkt i alle politiske udvalg på lige fod med miljø og sundhed
- Gør det til en vane at tage kulturarvsbriller på hvad enten du agerer som politiker, embedsmand eller borger
- Vær bevidst om vigtigheden af den lokale folkelige forankring af kulturarven

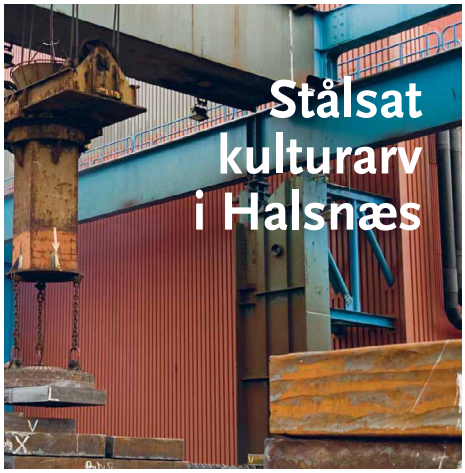

STÅLSAT BY

Projektet lever videre i byudviklingsprojektet Stålsat By, der samler borgere, foreninger, erhvervs- og kulturaktører i Halsnæs Kommune om at skabe anderledes og autentiske oplevelser i stålets by Frederiksværk. Byen skal ikke være et museum i klassisk forstand, men skal bruge sin rige fortid til at understøtte et moderne byliv for alle generationer.

Udviklingsplanen og flere konkrete projekter er medfinansieret af Realdania, mens kommunen hvert år afsætter midler til arbejdet.

VIDEN AVLER NY VIDEN

Arbejdet med den industrille kulturarv har sat Halsnæs på Danmarkskortet, og kommunen er blevet genstand for forskningsprojekter blandt sociologer, arkitekter, havearkitekter, antropologer m.fl. Internt i kommunen har projektet styrket det tværfaglige samarbejde, og medarbejderne er kommet med i danske og internationale netværk, der er med til at løfte arbejdet med kulturarven.

NEXT STOP: INTERNATIONALT INDUSTRIMINDE

En vigtig målsætning i Halsnæs er at blive ankerpunkt på den europæiske rute for industriarv (European Route of Industrial Heritage). Arbejdet med at opnå denne anerkendelse startede i projektperioden og målet er, at godkendelsen er i hus i 2019. Hermed bliver Halsnæs det første danske ankerpunkt på industriarvsruten på linje med for eksempel Ruhr i Tyskland og Ironbridge i England. Kommunens ambition stopper dog ikke her, det næste langsigtede mål er at blive anerkendt som verdenskulturarv.

ERIH European Route of Industrial Heritage

SKÆRPET OPMÆRKSOMHED PÅ KULTURARVEN

KULTURARVEN – EN VIGTIG BRIK I HJØRRING KOMMUNE

'Landskabet og kulturarven er vi fælles om' var filosofien i kulturarvskommuneprojektet i Hjørring, der faldt sammen med kommunesammenlægningen. Filosofien er den samme her 11 år efter, at projektet blev afsluttet.

Bevidstheden om kulturarvsværdierne og hvordan de kan anvendes til at bevare og udvikle er blevet en integreret del af kommunens arbejde, og kulturarvskommuneprojektet har resulteret i flere konkrete udviklingsprojekter.

FAKTA OM PROJEKTET

Periode:
2005-07

Hovedtema:
Skabe og formidle nye oplevelsestilbud i forhold til kulturarv og landskab

"Selvom der er svære prioriteringer i dagligdagen, synes jeg, vi formår at holde fast i arven fra kulturarvskommuneprojektet. Det har sat sig varige spor i vores planlægning og i konkrete udviklingsprojekter. Især vil jeg fremhæve det netværk og de relationer, som opstod undervejs, som en langtidsholdbar gevinst ved projektet. Kulturarvsprojektet har åbnet døre for os i mange sammenhænge og banet vejen for nye samarbejder med andre kommuner, Slots- og Kulturstyrelsen og Realdania. Det har givet udsyn, perspektiv og ny inspiration, som har betydet meget for os i mange sammenhænge."

HELLE LASSEN, Chefkonsulent i Hjørring Kommune

BØRGLUM KLOSTER LANDSKENDT GENNEM JULEKALENDER

Julekalenderen 'Ludvig og julemanden', der foregår på Børglum kloster, har været med til at skabe synlighed om kulturmiljøerne i Hjørring Kommune. Beslutningen om at gå med og fundraising til julekalenderen fandt sted i umiddelbar forlængelse af kulturarvskommuneprojektet og med bred opbakning i kommunen. Den første julekalender gav anledning til både en 2'er og spillefilm, hvor kulturmiljøer i Hjørring Kommune indgik. Julekalenderne og filmen resulterede i en meget populær og folkelig formidling med kulturarv som ramme.

SPOTLIGT PÅ KULTURARVEN I KOMMUNEPLANEN

Kulturarven har fået sit eget afsnit i Hjørring Kommuneplan 2016-20, hvor kulturarven bringes i spil som en værdifuld ressource i forhold til at gøre kommunen til et attraktivt sted at bo, drive virksomhed og et spændende sted at besøge. I planen er der fokus på værdifulde kulturmiljøer, bevaringsværdige bygninger, kirkeomgivelser og karaktergivende træer og beplantninger. Planens kort og vejledninger udgør en fælles referenceramme og letter arbejdsgangene i relation til kulturarven.

VENDSYSSEL TEATER

"Man kan ikke kæde realiseringen af Vendsyssel Teater direkte sammen med kulturarvskommuneprojektet. Men så måske alligevel. Den opmærksomhed og de relationer udadtil som kulturarvskommuneprojektet skabte, har været med til at lette adgangen til nogle væsentlige beslutningstagere og fonde. Samtidig blev der i kulturarvsprojektet lagt nogle frø til at fokusere på helhed, arkitektur og høj kvalitet, som teatret, det første nye teater bygget i Danmark i mere end 100 år, har nydt godt af. Bygningens indbydende arkitektur fungerer ikke bare som teater, men også som et levende og inddragende byrum for borgere og besøgende i alle aldre. Ambitionen har været at skabe noget, vi i fremtiden vil kunne definere som kulturarv."

HELLE LASSEN, Chefkonsulent i Hjørring Kommune

FORSTÅELSEN AF KULTURARVEN STÅR STÆRKERE

HVIDOVRE – FORSTÆDERNES LABORATORIUM FOR KULTURARV

I følge Forsknings- og Samlingschef Poul Sverrild var kulturarv ikke noget, man talte meget om, før Hvidovre blev kulturarvskommune i 2005. Men det ændrede projektet på.

Kulturarvssporene i forstadskommunen er sat på agendaen, forstadshistorien har fået sit eget museum, og udviklingen i kommunen sker i dag med respekt for kvaliteterne i 50ernes, 60ernes og 70ernes velfærdsbyggeri og bymiljøer.

FAKTA OM PROJEKTET

Periode:
2005-07

Hovedtema:
Nyfortolke forstadens bygningsmasse og kulturhistorie

”Projektet gav os opmærksomhed og fik politikerne til at se ting, de ikke havde set før. Vi gik op mod vaneforestillinger og fordomme om livet i betonkomplekser og fik skabt en ny forståelse for værdierne. Jeg oplever, at kvaliteterne i vores bygninger og bymiljøer spiller en rolle, når vi skal omstille for eksempel gamle industriområder til boligområder eller eksisterende bygninger til nye formål. Der er skabt en forståelse for, at historien ikke altid bare skal slettes, men kan være med til at give byen identitet og skabe attraktive bymiljøer.”

POUL SVERRILD, Forsknings- og samlingschef på Forstadsmuseet

FORSTADSMUSEET
HISTORIEN I GADEN

FRA LOKALHISTORISK ARKIV TIL FORSTADSMUSEUM

Kulturarvskommuneprojektet var med til at bane vejen for etableringen af Forstadsmuseet, et to-kommunalt museum for Hvidovre og Brøndby. Etableringen af museet har haft stor betydning for ressourcer og aktivitetsniveau på museet, der formidler historien om hverdagslivet i forstaden på gadeplan.

NYT FORMÅL TIL GAMMEL SKOLE I STEDET FOR NEDRIVNING

Skole, rådhus, dommerkontor – bygningen på Hvidovregade 24 har haft mange formål gennem tiden. For nylig stod bygningen til nedrivning, men den øgede bevidsthed om værdierne i den gamle bygningsmasse har medført, at bygningen i stedet ombygges til børneinstitution – helt i tråd med tidsåndens fokus på bæredygtighed og genbrug af materialer.

VELFÆRDSARKITEKTUREN FREM I LYSET

Det har været en kamp at få opmærksomhed om Vestegnens arkitektur. Men nu er det lykkedes for Bredalsparken i Hvidovre, der af eksperter er blevet udnævnt til et af Danmarks ti bedste eksempler på velfærdsarkitektur med nye, sunde boligområder i forstaden. En del af bebyggelsens boliger fra 50erne er i dag ikke tidssvarende og vil stå over for renovering, så de i højere grad understøtter nutidens familieliv. Her bliver kulturarven og kvaliteterne i byggeriet tænkt med ind som medspiller i renoveringen, så det ydre så vidt muligt bevares, mens det indre forandres.

SPOR AF INDUSTRIARVEN BEVARES I NYT BOLIGOMRÅDE

Arven fra kulturarvskommuneprojektet i Hvidovre er flyttet videre til nabokommunen Brøndby, hvor det gamle industriområde Kirkebjerg står over for en omdannelse til boligområde. Forstadsmuseet har i den forbindelse udarbejdet et notat til kommunalbestyrelsen om, hvordan den industrielle kulturarv i form af fx infrastruktur, bygninger, materialer og arkitektoniske detaljer kan tages med videre i planlægningen af den nye bydel.

Da Kirkebjergs fabrikker blev bygget i 1945-60 var mantraet – hver fabrik sin transformatorstation. Frem for at rive alt ned, kan bevaring af de gamle transformatorstationer være med til at give det nye boligområde karakter og identitet.

HISTORIEN LEVER I VORDINGBORG

TIDSLINJEMETODE OG BORGERINDDRAGELSE VIRKER

I Vordingborg stillede kommunen sig spørgsmål som: Hvad består kulturarven af? Hvad er det vi gerne vil udvikle og bevare? Hvilke værdier er tilstede og hvilke værdier skal udvikles i fremtiden? Hvilke muligheder vil vi gerne bane vejen for? Disse spørgsmål har ligget bag mange tiltag efter kulturarvskommuneprojektet blev afsluttet i Vordingborg Kommune.

Arbejdet med flere projekter, der blev igangsat i forbindelse med eller lige efter perioden som kulturarvskommune, er stadig i gang. Og metoderne, der blev udviklet i projektet, bliver stadig brugt i kommunens planlægnings- og udviklingsaktiviteter.

FAKTA OM PROJEKTET

Periode:
2008-10

Hovedtema:
Anvende kulturarven aktivt i kommunens vision om at være det gode alternativ til hovedstaden

Kulturarvsprojektet lever videre i Vordingborg på websitet:
Vordingborg – Historien lever

”Det står klart, at SLA Arkitekter i samarbejde med Vordingborg Kommune med tidslinjemetoden skabte et praktisk værktøj til kortlægning af kulturarven gennem inddragelse af borgerne. Vi arbejder stadig med metoden i vores projekter. Styrken er, at vi får aktiveret de lokale ildsjæle, får skabt overblik, får prioriteret og samtidig skabt lokal forankring.

ROSA PHILIPPINE SCHOLLAIN, arkitekt og projektleder i Vordingborg Kommune.

UDVIKLING I LANDSBYER

Interessen for kulturarven og de muligheder, der knytter sig til den i et bestemt område, har sammen med tidslinjemetoden været brugt til kortlægning af kulturarven i flere sydsjællandske landsbyer med henblik på udvikling gennem inddragelse. Både håndværkere, lokalråd, lokalhistoriske foreninger og museet har budt ind og været med til at skabe grundlaget for fremtidig udvikling og ansøgning om midler til områdefornyelse. En af de landsbyer, hvor planerne nu skal realiseres, er Mern. Her forvandles en gennemkørselsvej til et byrum, der understøtter fortællingen om den gamle landsby. Lokale kræfter medvirker til at skabe nye stiforbindelser, aktivitetsområder, en bro over åen, en æbleplantage og en større udvidelse af udendørsarealerne ved den lokale skole til en bypark.

DANMARKS BORGCENTER – ET MARKANT RESULTAT AF KULTURARVS-KOMMUNEPROJEKTET I VORDINGBORG

Danmarks Borgcenter i Vordingborg er det nationale forsknings- og oplevelsescenter for middelalderens borge, konger og magt. Etableringen af centret blev igangsat som en del af kulturarvskommuneprojektet og blev realiseret med midler fra blandt andet Realdania. Borgcentret har givet et væsentligt løft til byen med nybygget museumsbygning, vand i voldgraven, ny belægning på Slotstorvet og istandsættelse af Kornerups Rådhus. Hele området bliver årligt besøgt af mange gæster fra ind- og udland.

BEVARENDE LOKALPLAN FOR PRÆSTØ BYMIDTE

Tidslinjemetoden blev anvendt til at screene kulturarven i den historiske bymidte i Præstø. Screeningen førte til udpegning af forskellige bevaringszoner, der skabte den overordnede ramme for en bevarende lokalplan for Præstø bymidte. Arbejdet har katalyseret et stærkt samarbejde mellem kommunen, Præstø bevaringsforening, lokalråd, facaderåd og museet.

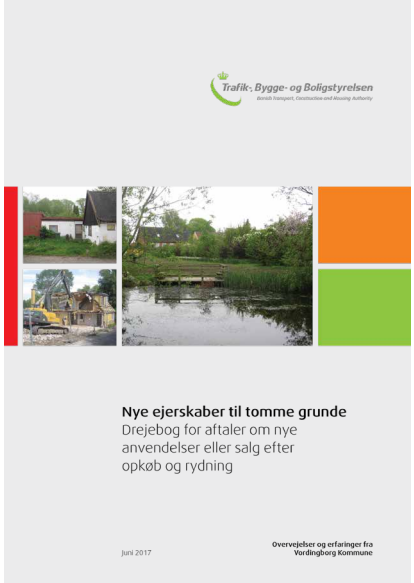

Med udgangspunkt i erfaringerne fra indsatsen på Østmøn har Vordingborg Kommune i samarbejde med Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen udarbejdet en drejebog for aftaler om nye anvendelser eller salg efter opkøb og rydning af ejendomme.

BEVARING ELLER NEDRIVNING PÅ ØSTMØN?

Projektet 'Landsbyplaner for Østmøn' er sat i gang som et led i at forskønne og styrke planlægningen for fem østmønske landsbyer for at imødegå udfordringen med affolkning og tomme bygninger. Tidslinjemetoden med fokus på historien og kulturarven har været anvendt i arbejdet med processer og planer, hvor beboerne i de fem landsbyer har arbejdet tæt sammen med Vordingborg Kommune. Der er blandt andet udarbejdet en plan for nedrivning, etableret et lokalt projekthus og flere grunde har fundet nye anvendelser som for eksempel hundeskov, skulpturpark og æbleplantage.

Kulturarvs
Kommune

KULTURARVSKOMMUNER

RUNDE 1: 2005-07

- Haderslev Kommune
- Hjørring Kommune
- Hvidovre Kommune
- Aalborg kommune

Du finder yderligere information om projekterne i Publikationen: **Kulturarven – et aktiv**

RUNDE 2: 2008-10

- Halsnæs Kommune
- Vordingborg Kommune
- Mariagerfjord Kommune
- Det sydfynske Øhav med Langeland, FaaborgMidtfyn, Svendborg og Ærø Kommuner

Du finder yderligere information om projekterne i publikationen: **Kommune – kend din kulturarv**

RUNDE 3: 2015-18

- Brønderslev Kommune
- Vesthimmerland Kommune
- Aabenraa Kommune
- Næstved Kommune
- Greve kommune

Denne publikation afslutter sidste runde af kulturarvsko
jekterne, der fra 2005 til 2018 har givet ny viden og erfa
arbejdet med kulturarven i kommunerne.

I denne runde er det Brønderslev, Vesthimmerland, Aaber
og Greve kommuner, der deler inspiration og anbefalinge
arbejde med tre hovedtemaer: bevaringsværdige bygnin
tetransformation og aktivering af kulturmiljøer.

Kommunernes arbejde viser både mangfoldigheden og
i kulturarven som en løftestang til at skabe kommunal u

Realdania
Jarmers Plads 2
1551 København V
realdania@realdania.dk

www.realdania.dk

Slots- og Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V
post@slks.dk

www.slks.dk

**ommunepro-
aringer til**

nraa, Næstved
er fra deres
nger, bymid-

potentialerne
udvikling.